

ETT ÖREBRO SOM HÅLLER IHOP

MILJÖPARTIET DE GRÖNAS BUDGET FÖR 2018

MED PLAN FÖR 2019 OCH 2020

miljöpartiet de gröna

En kommun som håller ihop	3
Integration och innanförskap	3
En grön, klimatsmart stad med barnen i fokus	4
Jämställd och hälsofrämjande arbetsmiljö	4
Budget 2018 i siffror	5
Ekonomiska ställningstaganden	5
Driftbudget	7
Resultatbudget	8
Investeringsbudget i sammanfattning	9
Kommunövergripande åtgärder	11
Klimat- och miljöarbete	11
Förebyggande folkhälsoarbete minskar klyftor	12
Integration och arbete	12
Jämställdhet – en rättvisefråga	13
Hälsofrämjande arbetsmiljö	14
Lika rätt för HBTQ-personer i Örebro	15
Europas teckenspråkiga huvudstad	15
Medborgardialog för demokrati	15
Hållbart konkurrenskraftigt näringsliv	16
Hållbar konsumtion	17
Gröna finanser	18
Mer tid att leva	18
Ägardirektiv kommunala bolag	21
Direktiv till samtliga bolag	21
Samhällsbyggnad	25
En levande stadskärna	25
Hållbart resande	26
Hållbart byggande	28
Natur och kretslopp	29
Kultur och fritid	31
Kraftsamling för en bättre skola	32
Kvalitetsarbete för ökad måluppfyllelse	32
Profilskolor, pilotskolor och försöksverksamhet	33
Fler vuxna i skolan	33
Förebyggande arbete och jämlikhet i skolan	34
Jämlikhet och lika förutsättningar i skolan	34
Rättvis tillgång till skolbibliotek och kultur	35
Innovation, entreprenörskap och kreativitet i skolan	35
Trygghet genom normkritiskt arbete och genuspedagogik	35
Bättre skolmat och mindre miljöpåverkan	36
Nya lokaler och miljöer för framtidens förskolor och skolor	37
Gemensamma resurser för en grönare skola	38
Social välfärd	40
Äldreomsorg	40
Förebyggande arbete	42
Tätare socialt skyddsnät	44
Anställda inom social välfärd	45
Regeringens satsningar på kommuner	48
Förutsättningar för planperioden 2017-2019	50
Ekonomiska förutsättningar	50
Sociala förutsättningar	51
Ekologiska förutsättningar	51
Demografi	52
Arbetsmarknad och försörjningsstöd	52
Flyktingmottagande	53
Nybyggnation	54
Bilaga 1: Driftbudgetramar per programområde	57
Bilaga 2: Investeringsbudget 2017-2019	63

EN KOMMUN SOM HÅLLER IHOP

Örebro är en fantastisk kommun. Närheten till naturen, det myllrande kulturlivet och värmen som finns bland alla engagerade medborgare gör vår kommun till en plats att värna, utveckla och vara stolt över. Men i takt med att Örebro kommun blir större växer även utmaningarna. Grönytor försvinner i staden och på jordbruksmark runt om staden växer radhus upp istället för livsmedel. Vi ser en tydlig trend i att biltrafiken ökar och kommuninvånarnas klimatavtryck blir större och större. Segregationen ökar - mellan de som nyss har kommit hit och de som bott här i generationer, mellan unga och gamla, mellan rika och fattiga. Det är inte självklart att du har samma förutsättningar beroende på din hudfärg, ditt språk, om du är man, kvinna eller hur du valt att leva ditt liv. Vår vision av Örebro är något helt annat.

Vårt framtida Örebro är en kommun som håller ihop och som utvecklas inom ekologins absoluta gränser. En plats där människorna känner sig som medborgare, delaktiga och jämlika. Barnen har säkra vägar till skolan, och utrymme att leka och röra sig i både stad och natur. Det finns inte längre några sociala klyftor som skapar ojämna livsvillkor för barn och vuxna. Det är lätt att resa hållbart. Bra infrastruktur för cyklister och en snabb och enkel kollektivtrafik ger Örebroarna stor valfrihet i sitt resande mellan hem, skola, arbete och fritid.

I vårt framtida Örebro har alla samma förutsättningar att växa som människor, oavsett om de är kvinnor, funktionsnedsatta eller födda i ett annat land. Och alla känner sig trygga, oavsett om de är barn eller gamla, och var de än väljer att bo. Det finns många möjligheter att förverkliga sina drömmar, oavsett om det handlar om studier, en anställning eller ett eget företag. Näringslivet utvecklas och bidrar med nya lösningar på samhällsutmaningarna. Det finns gott om mötesplatser och tillsammans med den goda tillgången till kultur och bildning bidrar det till att människor känner ägandeskap och makt över sitt liv och inflytande i sitt lokalsamhälle.

För oss är delaktighet centralt i hållbar samhällsutveckling. Vi tror på kraften i att människor från olika bakgrunder med vitt skilda perspektiv tillsammans hittar vägar framåt. Det är så vi bygger ett framtida samhälle med starka rötter. Underifrån. I vår vision är medborgarna i kommunen involverade i de beslut som rör dem. Det gäller inte bara resursstarka individer med brett kontaktnät utan även barn, gamla och andra som är helt beroende av kommunal service.

Vår framtida bild av Örebro är ett samhälle där alla människor har samma goda förutsättningar att må bra och förverkliga sina drömmar. Örebro ska vara den bästa platsen för barn att växa upp på, och deras livskvalitet ska stå i centrum. Miljöpartiets budget för 2018 visar vilken väg som tar oss dit. Målet med våra budgetsatsningar är att skapa ett gott liv för våra barn och att bygga en grönare och mer levande stad. För att hantera väldigt angelägna utmaningar så anser vi att den kommunala organisationen bör lägga ett särskilt fokus på följande tre områden under 2018:

Integration och innanförskap

För att skapa ett inkluderande och rättvist samhälle måste barnet som växer upp i det tidigt få verktyg både att drömma och förverkliga sina drömmar. Vår övertygelse är att mångfald, utbildning och en stark anknytning till naturen ger förutsättningarna för det. I vår budget för 2018 lägger vi därför stort fokus på att utjämna skillnader mellan skolor, dels genom att se till att det blir fler lärare i klassrummen i de skolor som behöver det mest men också se till att de lärarna är rustade att möta elever med utmaningar. Det ska inte spela någon var du kommer ifrån eller vilka dina föräldrar är. Skolan ska rusta dig för att nå dina drömmar oavsett. Då behövs ett system där de skolor som har störst utmaningar och lägst målpuppfyllelse får större del av resurserna.

Nyckeln till integration är möten mellan människor. För att komma in i samhället krävs ett socialt sammanhang där hela samhället görs tillgängligt för individen. Det kan handla om möjligheter att lära sig svenska, hjälp att få ett första jobb eller starta ett företag. Men det är precis lika viktigt att samhället möter upp de människor som har behov av hjälp på ett snabbt, professionellt och framförallt värdigt sätt. Vi vill satsa 7,5 miljoner på att stärka SFI och samhällsintroduktionen för nyanlända. Vi satsar också på att rikta kommunens näringslivsarbete mot kvinnligt företagande och nyanlända. Socialtjänstens arbete stärks för att öka närvaron i utsatta områden.

En grön, klimatsmart stad med barnen i fokus

En ledstjärna för oss är att det som är bra för barn är bra för alla. En stad som planeras efter barns behov tillgodoser mycket av det som ses som en god livsmiljö. Genom att skapa säkrare trafikmiljöer för cykling, grönare innergårdar och naturlekplatser blir staden inte bara vackrare utan även tillgängligare för fler. Vi gör betydande satsningar på hållbart resande. Dels vill vi bygga ut infrastrukturen med fler separerade gång- och cykelbanor, dels skapa säkrare cykelöverfarter. Ett hyrcykelsystem kommer att få fler att upptäcka cykling och inom ramen för det nya parkeringsbolaget kan vi bygga ut möjligheterna parkera sin cykel säkert.

Mycket görs inom kommunen för att minska verksamheternas klimatpåverkan men arbetet behöver utvecklas och samordnas för att ge effekt. En grön stad byggs inte bara med minskade klimatutsläpp i åtanke. Den måste också kunna hantera effekterna av klimatförändringar i form av såväl värmeböljor som skyfall. En strategi för klimatanpassning ska tas fram och en ny tjänst som samordnare ska tillsättas. Vi vill också som ett pilotprojekt bygga en 100 procent fossilfri förskola som ska ligga till grund för byggnation av nya förskolor.

Barns lekmiljöer måste bli bättre. Asfalt och gummimattor behöver ge plats för träd, gräs och stimulerande miljöer. Forskning visar att gröna lekmiljöer stimulerar till fysisk aktivitet och mer jämställd lek. Vi vill bygga en ny temalekplats per år, anlägga en central skolträdgård för odling och starta en naturverkstad för förskolan.

Jämställd och hälsofrämjande arbetsmiljö

Sjukfrånvaron fortsätter att öka bland kommunens anställda. Det är främst stress och psykisk ohälsa som är skäl till de längre sjukskrivningarna. Den trenden måste brytas. Detaljstyrda arbetsuppgifter, hög arbetsbelastning och ett frånvarande ledarskap skapar en dålig arbetsmiljö. Många personalgrupper inom kommunen möter dessutom svåra händelser och lidande i sitt arbete vilket kräver tid för reflexion och återhämtning.

Många yrkeskategorier inom kommunen är starkt kvinnodominerade. Ur jämställdhetsperspektiv har kommunen därför som arbetsgivare ett stort ansvar för att arbeta för höjda löner bättre arbetsvillkor. Ett närvarande ledarskap är också en viktig nyckel till god arbetsmiljö och jämställdhet. Manligt dominerade arbetsplatser i kommunen har ofta färre medarbetare per chef än de kvinnligt dominerade. Kostnaderna för sjukskrivningarna är höga, och kommunens förmåga att attrahera och behålla arbetskraft sjunker med en dålig arbetsmiljö. Därför måste kommunen kraftsamla under 2018 för att vända utvecklingen.

Miljöpartiet vill satsa på att minska personalomsättningen och antal sjukskrivningar samt öka jämställdheten och medbestämmandet. Chefsrollen ses över och renodlas. Stödande funktioner och roller tar större ansvar för administration, rekrytering och likande och en ny modell för delat ledarskap utarbetas och provas på ett antal arbetsplatser. Antalet medarbetare per chef ska jämnas ut inom kommunen genom att resurser förs över från programområde samhällsbyggnad till i första hand programområde social välfärd. Vi satsar också på arbetstidsförkortning med bibehållen lön. Ökat inflytande över schemaläggning för att göra det lättare att få ihop privatliv och arbetsliv.

Sara Richert, kommunalråd

Niclas Persson, kommunalråd

BUDGET 2018 | SIFFROR

Ekonomiska ställningstaganden

Inför 2018 ser Miljöpartiet ett reformutrymme på cirka 543 miljoner som utgörs av nya statliga bidrag, ökade skatteintäkter till följd av en skattehöjning på 10 öre samt omprioritering i kommunens utgifter. Vi har också valt att i budgeten fördela ett riktat statsbidrag på 30,2 miljoner för en jämlik skola. Under 2018 vill vi satsa över 500 miljoner. Valfärden stärks och utvecklas, främst genom en ökning på 198 miljoner till skola och förskola samt 104 miljoner till äldreomsorg och kommunens sociala arbete, vilket är nödvändigt då kommunen växer och volymerna i verksamheterna blir större.

För att finansiera viktiga förebyggande åtgärder inom skolan och på det sociala området föreslår Miljöpartiet en skattehöjning med 10 öre. Det reformutrymme på 31,3 miljoner som skapas av höjningen öronmärks till just förebyggande åtgärder. Vi ser det som en viktig samhällsinvestering att arbeta förebyggande för att förhindra sociala problem och minska kostnadsutvecklingen på sikt. Miljöpartiets finansnetto inkl utdelning från bolagen blir 129 mkr under 2018. Utdelningen från Futurum ökar till 9 mkr, medan vi inte föreslår någon utdelning alls från ÖBO. För 2018 kommer Miljöpartiet sänka omprövningskravet på verksamheterna till 44 mkr, vilket motsvarar 0,5%.

Ökad finansiering

Statsbidrag Jämlik skola 30,2 mkr

Sänkt resultatkrav 28,9 mkr

Skattehöjning MP 31,3 mkr

Ökade skatteintäkter 224,3 mkr

Generella statsbidrag 84,6 mkr

Utökat SB flyktingmott 3,1 mkr

Utökad avkastning bolag 9 mkr

Ökat finansnetto 35 mkr

Omprövningar 44 mkr

Avslutat bidrag flygplats 22 mkr

Generella kostnadsökningar 20 mkr

Extra statsbidrag 10 mkr

Totalt reform-
utrymme:
543 mkr

Besparingar
inom ram

Vårt budgetförslag

MP:s satsningar 70,5 mkr

Se
nästa
sida

Satsningar jämlik skola 30,2 mkr

Volym Barn och Utbildning 163,5 mkr

Volym Social välfärd 103,7 mkr

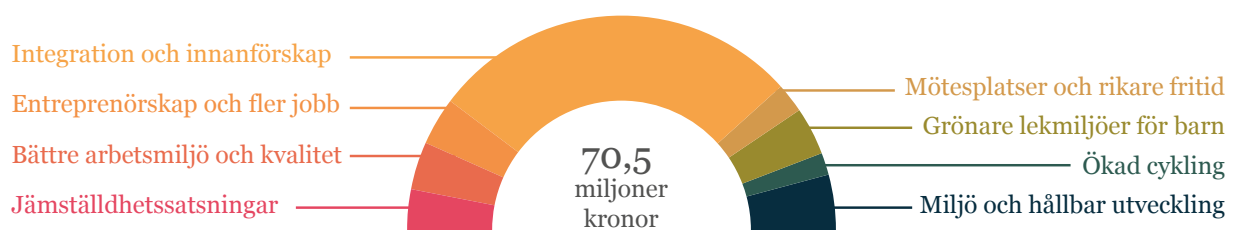
Ramökning Samhällsbyggnad 22,6 mkr

Volym Vuxam 35,9 mkr

Volym kommunstyrelse 76,9 mkr

Ökade avskrivningar 10,0 mkr

Slopas uttag ÖBO 30,0 mkr

Jämställdhetssatsningar	Förstärkning fritidsgårdar, flickors deltagande Två jämställdhetsstrategier Jämställdhetssatsning på ungas idrott Kompetensutveckling, genus och normkritik i skolan	4,50 mnkr
Bättre arbetsmiljö och kvalitet	20 nya chefstjänster inom social välfärd Personaltillskott Vård och Omsorg Satsning, Förkortad arbetstid social välfärd Volontärarbete för kommunanställda Kvalitetsuppföljning alla boenden samt genomlysning av hemvården Kvalitetshöjning kostverksamheten	5,25 mnkr
Entreprenörskap och fler jobb	100 fler feriepraktikplatser Praktikplatser inom jordbruk för nyanlända Kvinnersta, projekt Gröna näringar Främja kvinnors entreprenörskap	4,80 mnkr
Integration och innanförskap	Förstärkning familjecentraler Stärkt SFI Förstärkning Samhällsintroduktion SFI (jämställdhet) Sommarlovsskola för barnfamiljer SFI Förstärkning fältassistenter/kuratorer Folkbildningsbidrag, integration Kostnadsfri kollektivtrafik för barn och unga Utökning av El Sistema Projekt - En frisk generation Samordnare, integration Servicecenter i ytterområden Nya kontor socialtjänsten under 2019-2022	39,80 mnkr
Mötesplatser och rikare fritid	Förstudie badhus (IOP) Förstärkning stadsdelsbibliotek Etablering av utescen Temalekplats Utredning, aktivitetspark på Stortorget Omställningsbar yta, biblioteket Odlingslotter och popup-parker Två ny tjänster KomTek	2,85 mnkr
Grönare lekmiljöer för barn	Skolträdgård Naturverkstad Playpods Samordning Grön flagg Utökad Naturskola, lärarhandledning Grönare skolgårdar	5,34 mnkr
Ökad cykling	Hyrskylsystem Cykelparkeringshus Cykelparkeringar utomhus Barns trafikmiljö Cykelbanor Stärkning, trafikomställning	2,24 mnkr
Miljö och hållbar utveckling	Projekt, gröna innergårdar Samordning, renare Svartå Läkemedelsrening, skebäck Pilotprojekt, hållbara industriområden Kommunalt miljöbidrag Satsning naturturism Utökad upphandlingsenhet, ökade miljökrav Samordning hållbarhetsarbete kommunkoncern Utredning, regionalt omställningscentrum Samordning tjänst klimatanpassning	5,67 mnkr

Driftbudget

I Miljöpartiets budget för 2018 görs vissa omfördelningar jämfört med föregående år. Resurserna till Barn och utbildning samt Social välfärd stärks betydligt. Utgifterna för vissa kommungemensamma verksamheter minskar, bl.a. stödet till Örebro flygplats.

DRIFTBUDGETRAMAR 2018 <i>Belopp i tkr</i>	2017	2018
Barn och utbildning	3 277 216	3 442 063
Social välfärd	2 907 153	2 994 696
Samhällsbyggnad	605 892	625 105
Vuxenutbildning o arbetsmarknad	495 899	522 740
Kommunledningen	39 775	39 775
Kommunstyrelseförvaltningen	450 343	447 146
Landsbygdsnämnden	5 211	5 911
Stadsrevision	3 300	3 900
Valnämnd	200	3 700
Summa nämnder	7 784 989	8 085 036
KS förfogande	113 305	218 285
Oförutsedda behov - kommunstyrelsen	14 445	10 385
Oförutsedda behov - KS utskott	1 650	1 200
Driftsutrymme ex sb 2017-19	10 550	9 400
Utrymme för överfört resultat	10 000	10 000
Utrymme för generella kostnadsökningar och volymer	28 346	54 600
Utrymme kompetensförsörjning		18 000
Utrymme för kompensation investeringar, ej fördelat	43 314	109 700
Omstruktureringsmedel	5 000	5 000
Höjt PO unga		
Omprövningskrav 80 mnkr		
Kommungemensamma verksamheter	160 922	146 892
Nerikes Brandkår	76 400	78 750
Omställning och kompetens	10 000	10 000
Övrigt	60 357	57 038
Örebro airport	13 071	
Avsatta AFA-medel	- 2 720	- 2 720
Gemensamt	3 814	3 814
Kommungemensamma statsbidrag	- 116 700	- 134 300
Flyktningstatsbidrag	- 60 000	- 80 000
Maxtaxa BO	- 56 700	- 54 300
Summa kommunstyrelsen	157 527	230 877
FINANSIERING		
Personalförsäkringsnetto	- 188 700	- 190 300
Pensionskostnader	365 015	396 000
Semesterlöneskultsförändring	10 000	15 000
Kapitalkostnader	- 314 470	- 325 800
Försäljning tomträtter	- 20 000	- 20 000
Exploateringsintäkter	- 90 000	- 80 000
Avskrivning lån	200	200
Övrigt		
Summa	- 237 955	- 204 900
Driftbudget totalt	7 704 561	8 111 013

Resultatbudget

Resultatet för 2018 (exklusive finansnetto men inklusive bolagsutdelning) uppgår till 163 miljoner kronor vilket utgör 1,9% av skatteintäkterna. Detta uppfyller kravet på god ekonomisk hushållning med god marginal.

RESULTATBUDGET samtliga belopp i miljoner kronor	Budget 2017 rev	Plan MP 2018	Plan MP 2019	Plan MP 2020
Verksamhetens nettokostnader	-7 704,6	-8 111,0	-8 400,9	-8 761,5
- varav effektivisering	80,0	44,0	80,0	80,0
Avskrivningar	-240,0	-250,0	-260,0	-270,0
Summa verksamhetens kostnader	-7 944,6	-8 361,0	-8 660,9	-9 031,5
Kommunalskatt	6 462,5	6 686,8	6 952,4	7 228,9
Höjd kommunalskatt 10 öre		31,3	32,5	33,8
Generella statsbidrag och utjämning	1 586,4	1 671,0	1 720,0	1 748,0
Utökat statsbidrag Jämlik kunskapsskola (ej beslutat)		30,2		
Utökat statsbidrag (ej beslutat)	62,6	65,7	44,7	26,8
Samhällsbyggnad byggbonus	25,0	25,0	25,0	25,0
Summa skatteintäkter och utjämning	8 136,5	8 510,0	8 774,6	9 062,5
Finansnetto	115,0	129,0	129,0	129,0
- finansnetto exkl utdelning	80,0	115,0	115,0	115,0
- utdelning från bolagen	35,0	14,0	14,0	14,0
Årets resultat inkl finansnetto	306,9	278,0	242,7	160,0
Resultat exkl finansnetto	191,9	149,0	113,7	31,0
Resultat exkl finansnetto men inkl utdelning bolag	226,9	163,0	127,7	45,0
Resultat exkl finansnetto inkl bolagsutdelning	2,8%	1,9%	1,5%	0,5%

Investeringsbudget i sammanfattning

Kommunen har de närmaste åren en stor utmaning i att balansera mellan att komma ikapp med gamla underhållsskulder och att satsa framåt genom nyinvesteringar. Nyinvesteringar behövs både som en följd av ökade behov framför allt inom skolan, men även för att möta klimatutmaningarna. Den stora utbyggnaden av fastigheter för skola, förskola och vård och omsorg är något Miljöpartiet ser som nödvändigt för en hållbar utveckling av Örebro. Men vi gör samtidigt en rad omprioriteringar och satsningar i investeringsbudgeten jämfört med minoriteten. En tydlig målsättning är att förändra kommuninvånarnas resvanor genom ytterligare investeringar i bättre cykelbanor, cykelparkeringar och skapande av säkra trafikmiljöer för barn i staden och på landsbygden. Miljöpartiet vill också investera i en ny reningsanläggning vid Skebäck för att förhindra att läkemedelsrester släpps ut i Hjälmarens.

Vi vill också göra betydande investeringar i utveckling av barnens utemiljöer, dels genom investeringar i grönare skolgårdar, en central skolträdgård och en naturlekplats, dels genom tillskapandet av en lekpark/aktivitetspark på nedre delen av Stortorget och nya temalekplatser. Ytterligare en stor investering som är viktig för folkhälsan och en meningsfull fritid för många barn är renovering av stadsdelsbaden, som ska påbörjas under 2018. Miljöpartiet vill också att ett nytt badhus byggs i de norra delarna av Örebro, gärna i samverkan med föreningslivet, och en förstudie kring detta ska genomföras under 2018.

Översikten nedan visar den totala summan för våra viktigaste investeringar. Utifrån den beräknas en årlig kostnad för verksamheterna som redovisas i vår resultatbudget. En fullständig investeringsbudget med alla åtgärder finns i bilaga 2.

MILJÖPARTIETS VIKTIGASTE INVESTERINGAR 2018-2021

Grönare lekmiljöer för barn	11 miljoner kr
Grönare och mer stimulerande lekmiljöer stimulerar till fysisk aktivitet och mer jämställd lek. En central skolträdgård för odling, en naturlekplats för förskolan och investering i grönare skolgårdar.	
Stortorget	20 miljoner kr
Nedre delen av Stortorget utvecklas till att bli en attraktiv mötesplats med fokus på barn och unga. Bilparkeringarna flyttas och istället byggs lekplats, aktivitetspark och möjligheter till uteserveringar och mötesplatser. Planeringen inleds 2018.	
Nya, gröna mötesplatser	6 miljoner kr
Fler platser för örebroarna att mötas på. En ny temalekplats per år i olika stadsdelar, en utomhusscen i centrala staden, odlingslotter i hela kommunen och popup-parker på mark som är under omställning.	
Cykelbanor	43 miljoner kr
Kraftfull utbyggnad av cykelbanor. Det handlar bland annat om utbyggnad av huvudcykelstråk och övriga cykelbanor, satsningar på säkrare trafikmiljöer för barn och förbättrad cykelbana på Drottninggatan.	
Cykelparkeringar	8 miljoner kr
Fler låsbara cykelparkeringar i hela staden och ett nytt cykelgarage i centrala Örebro med cykelservice.	
Läkemedelsrening	25 miljoner kr
Reningsverket i Skebäck utrustas med en anläggning för att rena avloppsvattnet från läkemedelsrester. Planering och pilotprojekt inleds under 2018.	
Nya badhus	150 miljoner kr
Ersättning av Brickebackens badhus samt nytt badhus på norr i Örebro (genom IOP)	

“Hållbar utveckling innebär att vi har
möjlighet att leva ett gott liv idag, utan
att äventyra framtida generationers
möjligheter att göra detsamma.”

KOMMUNÖVERGRIPANDE ÅTGÄRDER

Hållbar utveckling innebär att vi har möjlighet att leva ett gott liv idag, utan att äventyra framtida generationers möjligheter att göra detsamma. Den sociala hållbarheten är målet, den ekologiska hållbarheten sätter ramarna, och den ekonomiska hållbarheten är ett medel. De globala hållbarhetsmålen - Agenda 2030 - ska vara vägledande för kommunens strategiska och långsiktiga utveckling. Arbetet med en hållbar utveckling spänner över många områden och berör alla kommunens verksamheter. För att gå i rätt riktning krävs kunskap och insikt i alla delar av organisationen och en tydlig styrning och uppföljning från kommunledningen.

Klimat- och miljöarbete

Många viktiga steg har tagits i Örebro kommun för att minska miljöpåverkan från den egna verksamheten. Men för att göra en omställning till en verkligt hållbar kommun krävs ännu fler åtgärder som genomsyrar hela den kommunala organisationen, och omfattar alla invånare. Det strategiska miljöarbetet och miljökompetensen ska utvecklas och stärkas inom kommunens alla verksamheter. Kommunstyrelseförvaltningens stödjande funktioner kring miljö och hållbar utveckling ska stärkas under året och undantas från besparingskrav. All kommunal upphandling ska ha som mål att produkter och tjänster som köps in ska vara klimatneutrala på sikt. Upphandlingskraven utformas utifrån denna princip.

Energianvändningen står för en stor del av den globala klimatpåverkan och kräver åtgärder på flera plan. En övergång till förnybar energi är viktig men inte tillräcklig. En ökad regional/lokal energiförsörjning gör samhället mindre sårbart vid eventuella energikriser eller kraftiga prisökningar på energi. Med en växande befolkning så måste vi också effektivisera vår energianvändning för att den ska vara långsiktigt hållbar. Vi vill bygga upp en egen kommunal sol- och vindkraftspark, så att kommunen blir självförsörjande med energi, och även främja annan utbyggnad av vind- och solkraftverk. Kommunen som hyresgäst ska alltid efterfråga ett grönt hyresavtal hos externa hyresvärdar. Projektet Klimatsmart vardag ska fortsätta utvecklas i samverkan, med bland andra, skolor, föreningar och företag för att nå ännu fler örebroare. Alla möten och konferenser som görs i egen regi ska erbjuda vegetarisk kost som huvudalternativ, och arbetet för minskad klimatpåverkan i kostorganisationen ska stärkas genom halverad köttkonsumtion och minskat matsvinn.

Det finns många goda initiativ och vilja hos örebroarna att bidra till en hållbar utveckling. Kommunen kan främja och stärka initiativ från t ex föreningar, skolklasser och privatpersoner genom att dela ut ett ekonomiskt bidrag till projekt som syftar till minskad miljöpåverkan.

Miljöpartiet föreslår att:

- Det strategiska miljöarbetet och miljökompetensen ska utvecklas och stärkas inom kommunens alla verksamheter.
- De investeringar som kommunen planerar att göra i IT och digitalisering ska innebära nya system och arbetssätt som leder till resursbesparingar även ur miljöperspektiv.
- En strategi för ökad självförsörjning av livsmedel och energi ska tas fram tillsammans med regionen och övriga kommuner.
- En klimatanpassningsstrategi ska tas fram och en ny tjänst som klimatanpassningssamordnare ska tillsättas.
- Ett pilotprojekt ska genomföras med byggande av en 100 procent fossilfri förskola.
- Mängden kött som serveras inom skola, vård och omsorg ska halveras under mandatperioden, och matsvinnet i kostorganisationen ska minska.
- All kommunal upphandling av varor och tjänster ska genomföras med målet att de ska vara klimatneutrala år 2030

Förebyggande folkhälsoarbete minskar klyftor

Politikens ansvar är att leda mot en samhällsutveckling som främjar varje människas hälsa. Att främja folkhälsa är att styra samhället mot långsiktig hållbarhet – socialt, ekologiskt och ekonomiskt. Det kräver en politik som ser samhällets ansvar och som ger alla människor möjlighet till livskvalitet och hälsa. En god och jämlik hälsa är ett övergripande mål för Miljöpartiet.

Hur vi bygger staden har betydelse för folkhälsan. För att minska segregationen måste vi knyta ihop olika delar av staden med varandra, genom nya bostadsområden, parker, lekplatser, cykelbanor osv. Att bygga med blandade upplåtelseformer och prisnivåer skapar förutsättningar för en socialt blandad stad. Folkhälsan påverkas också positivt av att omges av goda offentliga miljöer, och det ska vara rättvist fördelade resurser för det i hela kommunen.

Att satsa på bättre folkhälsa är att göra långsiktiga investeringar. Det handlar exempelvis om trygga bostadsområden med goda möjligheter till motion och om närhet till grönområden. Det handlar också om att planera trafiken så att buller, olyckor och smutsig luft minskar, att servera bra mat inom skolan och välfärden, att prioritera skatter och bidrag som gör så att fattigdomen minskar, samt att förebygga psykisk ohälsa och missbruk av alkohol, droger och spel.

Miljöpartiet föreslår att:

- Boendesegregationen ska brytas genom en socialt medveten bostadspolitik som blandar upplåtelse och boendeformer inom bostadsområdena.
- Ett treårigt avtal tecknas med stiftelsen En frisk generation.
- Tidiga, förebyggande insatser ska öka genom bland annat ökade resurser till skolhälsovården, familjecentraler och socialtjänsten.

Integration och arbete

I ett samhälle som är segregerat lever alla i utanförskap. Vi är stolta över att Örebro är en stad rik på människor med olika bakgrund och erfarenhet. Samtidigt ser vi ökad segregation mellan bostadsområden, skolor och i arbetslivet. Integration handlar om att våga tro på och arbeta för ett samhälle där vi kan leva tillsammans. Det kräver ömsesidighet, att alla örebroare måste känna att de är medborgare och medskapare i samhället. Miljöpartiet ser migration och invandring som en möjlighet och en tillgång vi måste förvalta på ett ansvarsfullt sätt.

Ett rikt liv kännetecknas av självbestämmande, socialt umgänge och möjlighet till deltagande. Det förebyggande arbetet måste intensifieras och utvecklas. Tidiga insatser till stöd för människor är bra för individens välmående och det gemensamma samhället. Tidiga insatser bör betraktas som sociala investeringar.

Svenska för invandrare (SFI) är en mycket viktig verksamhet, och rätt använd kan den bli en god plattform för fler vägar in i samhället – till myndigheter, fortsatta studier, föreningsliv och arbete. Vi vill att Örebro kommun ska garantera en miniminivå på 15 timmars SFI-undervisning i veckan för nyanlända som behöver det. En handlingsplan bör också upprättas för att göra kommunens skriftliga kommunikation enklare och mer tillgänglig för alla örebroare.

Att ha ett arbete att gå till ger både försörjning och socialt sammanhang åt individen. Oavsett om det rör sig om en anställning eller eget företagande är tillträde till arbetsmarknaden en av de viktigaste framgångsfaktorerna för inkludering i samhället. Samtidigt står både kommunen och den privata sektorn inför stora utmaningar när det gäller kompetensförsörjning. Kommunen måste bidra till att skapa vägar till arbete och företagande genom utbildning, kontaktskapande och en offensiv rekryteringsstrategi som kan ta tillvara den resurs nya svenskar är. De örebroare som går i högstadiet och gymnasiet och har behov av sommarjobb ska kunna garanteras detta. Kommunen ska stimulera normbrytande yrkesval genom normkritisk yrkesvägledning.

Ett viktigt långsiktigt arbete är också att bryta bostadssegregationen med en medveten bostadspolitik som blandar upplåtelse- och boendeformer inom bostadsområdena. Kommunala förvaltningar och verksamheter bör också i större utsträckning decentraliseras till fler delar av kommunen.

Familjecentralerna fyller en viktig funktion som mötesplatser. Vi vill utveckla deras verksamhet i takt med att behovet och intresset för verksamheten ökar. Samverkan med övriga aktörer kring familjecentralerna behöver utvecklas

från idag. Vi vill också se områdesvårdar som skapar trygghet i stadsdelarna och fyller en viktig social funktion. Kommunen ska aktivt söka upp och ta initiativ till samarbeten med ideella föreningar kring bl a flyktingmottagande och undervisning i svenska.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen ökar andelen anställda med utländsk bakgrund med hjälp av exempelvis arbetsdelning och inkluderande personalpolitik.
- Kommunen utvecklar SFI-undervisningen och ökar flexibiliteten både i tid och plats så att fler kan tillgodogöra sig undervisningen.
- Alla ungdomar mellan 16 och 18 år som söker feriearbete får det, som ett sätt att komma in på arbetsmarknaden.
- Kommunen riktar satsningar på nyföretagande bland nyanlända inom gröna näringar.
- Kommunen i samarbete med Drivhuset och AF startar ett projekt för att skapa praktikplatser inom jordbruk för nyanlända.
- Att ett särskilt fokus för kommunens rekryteringsarbete ska vara att öka mångfalden bland kommunens egna chefer.
- SFI-undervisningen ska stärkas med utökade resurser.
- Större resurser ges till Familjecentralerna för att utveckla verksamheten.
- Kommunen ska ha fler uppsökande socialarbetare, s k fältassistenter.
- Kommunen utreder hur skolan kan arbeta normkritiskt för att motverka främlingsfientlighet och möta ungdomar som bär på intoleranta idéer.
- En riktad satsning görs på lokalt folkbildningsbidrag till studieförbund för verksamhet som ökar integration, kompletterar SFI och stödjer föreningsverksamhet.
- En samordnare ska finnas i kommunen som ska vara kontaktyta mot offentliga aktörer, idrottsrörelsen, civilsamhället och individer som bedriver arbete för ökad integration.
- Arbetsmetoden El Sistema utökas till att omfatta ytterligare en skola under 2018.

Jämställdhet - en rättvisefråga

Jämställdhet är en rättvis- och kvalitetsfråga. Vi är som kommun skyldiga att erbjuda alla våra medborgare en likvärdig service. Ändå är det tydligt att vi misslyckas med att ge flickor och pojkar, kvinnor och män lika stor del av de kommunala resurserna. Kommunen måste som arbetsgivare ta ett ansvar för att få bort löneskillnaderna mellan män och kvinnor, och förbättra arbetsvillkoren för dem som arbetar inom skolan och omsorgen.

Det viktiga jämställdhetsarbete som påbörjats behöver utvecklas och stärkas. Miljöpartiet förstärker resurserna under en treårsperiod för att tillsätta fyra tjänster som jämställdhetsstrateger, en per programområde samt en samordnare. Det möjliggör stöd till verksamheterna att arbeta med jämställdhetsbudgetering, konsekvensanalyser ur genusperspektiv samt könsuppdelad statistik.

Vi vill arbeta för ökad jämställdhet i kommunen genom att införa normkritiskt arbete i förskolan och upp till gymnasiet. Vi vill utjämna oönskade löneskillnader genom att belysa strukturella problem, höja kvinnodominerade yrkesgruppers status och lön samt arbeta för att blanda upp homogena yrkesgrupper. Bland annat vill vi rekrytera fler män till förskolan och vården.

Kartläggningar visar att det inte finns juridiskt definierade osakliga löneskillnader i den kommunala organisationen. Däremot så finns det fortfarande stora löneskillnader mellan män och kvinnor som beror på att mansdominerade yrken ofta värderas högre på marknaden än kvinnliga. Som arbetsgivare är det viktigt att vi vidtar åtgärder för att minska dessa oacceptabla skillnader. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra och Örebro kommun ska arbeta mot våld i nära relationer genom förebyggande, skyddande och rehabiliterande åtgärder, och med tydligt fokus på hedersrelaterat våld och förtryck.

Miljöpartiet föreslår att:

- Under en treårsperiod ska en särskild satsning göras på att jämställdhetsintegrera all verksamhet, förstärkning med två nya jämställdhetsstrategier.
- Samtliga nämnder och kommunala bolag ska arbeta med jämställdhetsbudgetering.
- En särskild utbildningssatsning görs om normkritik och jämställdhet i förskola och skola.
- De kommunala bidrag och föreningsstöd som ges ska genomlysas ur jämställdhetsperspektiv och justeras vid behov.
- Kommunen ska satsa särskilt på att öka pojkars intresse för yrkesval inom förskolan och vården.
- Kommunen ska kompetensutveckla all personal inom likabehandling och antidiskriminering på alla arbetsplatser.
- Den årliga lönekartläggningen ska ligga till grund för en handlingsplan om hur oönskade löneskillnader mellan kvinnor och män kan utjämnas.

Hälsofrämjande arbetsmiljö

Sjukfrånvaron fortsätter att öka bland kommunens anställda, och detta mönster måste brytas. Det är främst stress och psykisk ohälsa som är skäl till de längre sjukskrivningarna, och orsaken finns ofta att finna i arbetsmiljön. Detaljstyrda arbetsuppgifter, hög arbetsbelastning och ett frånvarande ledarskap är saker som skapar en dålig arbetsmiljö. Kostnaderna för sjukskrivningarna är höga, och kommunens förmåga att attrahera och behålla arbetskraft sjunker med en dålig arbetsmiljö. Därför måste kommunen kraftsamla under 2018 för att vända utvecklingen. En satsning måste göras för ett mer närvarande ledarskap på arbetsplatserna med sämst arbetsmiljö och högst sjukskrivningstal.

Kartläggningen av kvinnors och mäns arbetsmiljö i kommunen visar också att kvinnligt dominerade arbetsplatser ofta har fler medarbetare per chef än manligt dominerade. Detta är negativt för både chefer och anställda. För cheferna är det svårt att räkna till, och resultatet blir ofta att man inte orkar med arbetssituationen och lämnar sitt chefsuppdrag tidigare än tänkt. För medarbetarna får det negativa konsekvenser eftersom chefen sällan har tid att vara närvarande och lyhörd för hur de anställda mår eller hur de upplever sin arbetsmiljö.

Att vara chef inom kommunen är ett brett uppdrag som snarare ökar än minskar i komplexitet varje år. Förutom att hinna möta personal, elever, anhöriga och boende, så är kraven höga på ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat, på verkställande och uppföljning av en stor mängd styrdokument, digitalisering osv. Många chefer upplever att de inte räcker till. Därför behövs nya modeller kring ledarskap och chefsskap i kommunen. Som en del i det löpande utvecklingsarbetet bör en modell för delat ledarskap utformas och prövas under 2018. Ett tudelat ledarskap med tydliga roller kan bidra till bättre arbetsmiljö och ett mer långsiktigt hållbart chefsskap. På arbetsplatser med hög sjukfrånvaro och många medarbetare per chef ska ytterligare en chefsbefattning skapas. Som en del av detta ska en översyn göras av chefsorganisationen inom stadsbyggnadsförvaltningen, och resurser styrs om till främst förvaltningarna inom social välfärd.

Miljöpartiet föreslår att:

- En ny modell för delat ledarskap utarbetas och prövas på ett urval arbetsplatser.
- Antalet medarbetare per chef ska utjämnas inom kommunen, resurser för detta förs över från programområde samhällsbyggnad till i första hand programområde social välfärd.
- Chefsrollen ses över och renodlas genom att stödjande funktioner och roller tar större ansvar för till exempel administration och rekrytering.
- Arbetstiden sänks till sex timmar på arbetsplatsen, med två timmar för återhämtning och reflektion, för vissa utsatta yrkesgrupper.

Lika rätt för HBTQ-personer i Örebro

Miljöpartiet accepterar inte diskrimineringen av homo-, bi-, trans- och queerpersoner (HBTQ). Det ska finnas samma möjlighet och frihet för alla att ha inflytande över och ta del av gemensamma resurser. Vi vill jobba hårdare för lika rättigheter och ett Örebro fritt från diskriminering och hatbrott. Kompetens och strukturella åtgärder behövs för att trakasserier av HBTQ-personer ska upphöra.

Miljöpartiet föreslår att:

- Alla kommunens förvaltningar ska ha personal som är utbildad i HBTQ-frågor och normkritik.
- Kommunens jämställdhets- och icke-diskrimineringsplan ska utformas med en intersektionell utgångspunkt och inkludera ett HBTQ-perspektiv.
- Kommunen ska skapa ett HBTQ-råd och genomföra HBTQ-certifiering av verksamheter, exempelvis via RFSL.
- Kommunen ska säkerställa mötesplatser för HBTQ-personer genom samarbete med RFSL.

Europas teckenspråkshuvudstad

När Örebro kommun utropade sig till Europas teckenspråkshuvudstad tog kommunen på sig ett stort åtagande. Beslutet har gett positiva följder såsom ett stärkt kulturliv och ökat kulturutbud riktat mot teckenspråkiga. Även medborgarservicen mot gruppen teckenspråkiga har förbättrats. Men framåt finns flera utmaningar som rör välfärdsfrågor för teckenspråkiga. Det finns behov av utvecklad äldreomsorg, där Miljöpartiet vill se att det skapas ett teckenspråkigt äldreboende, samt att ett utvecklingsarbete inom Komvux och gymnasieverksamheten påbörjas.

Allt fler människor som kommer till Örebro är i behov av en god TFI-utbildning (Tecken för invandrare) och kommunen bör därför se över hur verksamheten kan stärkas och utvecklas. I flera svenska städer finns dövteam kopplat till socialtjänsten, med dövkonsulenter som erbjuder döva råd och stöd som idag inte går att få på kommunens servicecenter. Kommunen bör utreda skapandet av ett dövteam och även säkerställa att det finns handläggare inom olika berörda förvaltningar som är fullt teckenspråkiga. Miljöpartiet vill se en kartläggning av behovet av en förskola med tydlig teckenspråksprofil.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen ska påbörja en projektering av ett äldreboende för teckenspråkiga. Behovet av en fullt teckenspråkig förskola kartläggs.
- En översyn av möjligheter att stärka TFI (Tecken för invandrare) genomförs.
- Kommunen utreder skapandet av ett dövteam där stöd och råd erbjuds av dövkonsulenter med god teckenspråkskompetens.
- Behovet av ett teckenspråkigt Komvux utreds.

Medborgardialog för demokrati

Demokratin ska inte tas för given. Vi måste skydda och stärka den varje dag. Detsamma gäller öppenheten i vårt land. Varje människa ska kunna delta i samhället på sina egna villkor och ha samma möjlighet att engagera sig. Det ska vara enkelt att få information på lätt svenska och sitt modersmål.

Miljöpartiet vill skapa ett Örebro för alla, där varje person ska kunna skaffa sig det liv, den utbildning och det arbete hen önskar, utan att begränsas av samhällsstrukturer eller maktförhållanden. Kommunens verksamheter ska aktivt arbeta med jämställdhet, delaktighet och tillgänglighet.

Örebro kommun har ett ansvar för att stärka den allmänna kunskapen om vad en kommun är och hur den fungerar. Medborgarna är medskapare i kommunen, inte passiva kunder. Örebroarna ska på ett så enkelt och naturligt sätt som möjligt

få kontakt med kommunen i sin vardag. Därför är det viktigt att kommunen är närvarande i hela Örebro på tider och villkor som inte stänger ute någon människa.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen ska begära särskild dispens för att som testkommun kunna genomföra sänkning av röst-rättsåldern i kommunalvalet 2018.
- Kommunen inför system med e-petitioner, medborgarförslag och försök med medborgarbudget.
- Kommunen främjar medborgardialog genom att skapa lokala mötesplatser i bostadsområden och tar fram en kommunal strategi för dialoger.
- Kommunen ökar elevers, föräldrars och lärares inflytande genom införandet av lokal skolstyrelse på minst en skola.
- Elevråden får ökat stöd från kommunen för att kunna vara en fristående samtalspartner till skolläda-arna, och för att kunna stärka sin samverkan.
- Kommunen ska främja skapande av anhörig- och brukarråd inom de kommunala verksamheterna.

Hållbart konkurrenskraftigt näringsliv

Miljöpartiet vill skapa jobb och framtidsmöjligheter genom att investera i en bättre miljö och möta klimatutmaningarna. Vi ser redan idag initiativ och affärsidéer som går i denna riktning, både i Sverige och internationellt. För att Örebro ska bli en långsiktigt uthållig kommun behöver vi främja en utveckling av näringslivet som går i samma riktning. Innovationsförmåga och entreprenörskap kommer vara avgörande för kommunens och regionens utveckling, och en nära samverkan mellan kommunen, regionen, universitetet, företag och alla aktörer i innovationskedjan är en förutsättning. Även den egna kommunala organisationen behöver ha ett starkare fokus på att utveckla en innovationsvänlig kultur, för att kunna vara bärkraftig på sikt.

Allt fler företag väljer att flytta sin verksamhet till vår kommun. Örebro behöver fler arbetstillfällen i kunskapsintensiva företag, organisationer och branscher, jobb som kan lokaliseras i centrala lägen och inte kräver massor av ny yta och infrastruktur. Arbetsmarknaden inom kreativa näringar växer i Örebro, och potentialen bedöms vara stor. Små och medelstora företag inom branscher som kultur, IT, kommunikation och utbildning står för allt fler arbetstillfällen. Kommunen bör särskilt inrikta sitt etableringsarbete mot sådana företag, organisationer och branscher.

För landsbygden i kommunen är utveckling av de gröna näringarna och lokal livsmedelsproduktion viktiga områden för en hållbar näringslivsutveckling. Kvinnersta kan spela en viktig roll som ett regionalt kunskapscentrum för gröna näringar och livsmedelsproduktion.

De krav som ställs vid kommunens upphandlingar har stor påverkan och kan bidra till utvecklingen av näringslivet i en hållbar riktning. Örebro kommun ska vara en föregångare avseende miljö-, jämställdhets- och sociala krav vid upphandling och låta dessa krav väga tungt. Miljöpartiet vill därför stärka kommunens upphandlingsenhet med två nya tjänster för att utöka miljö- och sociala krav vid upphandling samt uppföljningen av befintliga avtal.

Kommunens egen upphandling ska genomföras så att den främjar det lokala näringslivet. Upphandlingar bör delas upp i mindre grupper utifrån typ av produkt eller tjänst, och även delas in geografiskt så att mindre företag har möjlighet att teckna ett avtal med kommunen.

Andelen kvinnliga nyföretagare är låg i Örebro och Örebro län som helhet ligger i botten av statistiken för Sverige. Kommunen måste prioritera arbetet med att stötta och främja kvinnor som vill starta företag. Genom att ställa krav i de samarbeten och i de upphandlingar som utgör grunden i kommunens näringslivsarbete kan vi se till att kvinnor blir en prioriterad grupp. Särskilt viktigt är det att dessa satsningar når kvinnor med utländsk härkomst. I de bolag som kommunen är delägare måste jämställdhetsperspektivet integreras i bolagsdirektiven så att bolagen sätter fokus på att även nå kvinnliga entreprenörer och företagare.

Inom gymnasieskolan har Ung Företagsamhet en viktig roll för att utveckla ungdomars kreativitet och entreprenöriellt tänkande. Kontaktytorna mot skolan behöver förbättras, och alla gymnasieelever ska erbjudas möjlighet att driva ett

UF-företag. Skolans ambitioner kring den obligatoriska entreprenörskapsutbildningen måste också höjas, så att alla unga får samma verktyg och framtida möjligheter.

Både befintliga och nya industriområden i kommunen behöver utvecklas ur miljö- och hållbarhetsperspektiv. Idag är de ofta ogästvänliga miljöer som inte bidrar positivt till varken sociala eller ekologiska värden. Det handlar om många olika aspekter som energiförsörjning, materialflöden, transporter, mötesplatser samt gestaltning av byggnader och utemiljöer. Kommunen bör fokusera särskilt på att utveckla mer hållbara industriområden, i samverkan med näringslivet och universitetet.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunens aktiva etableringsarbete ska leda till fler jobb i kunskapsintensiva och resurseffektiva företag, organisationer och branscher.
- Kommunen stimulerar lokala investeringar genom bland annat en strategi för hållbart byggande och höjda miljöambitioner hos de kommunala fastighetsbolagen.
- Kommunens upphandlingar styr i hållbar riktning genom utökade krav på klimatneutrala varor och tjänster samt förbättrad uppföljning av befintliga avtal.
- Fler upphandlingar ska delas upp i mindre delar (utifrån produktgrupper eller geografiskt område) för att gynna mindre, lokala företag.
- Kommunen ska samverka genom partnerskap tillsammans med universitet och näringsliv gällande innovation och hållbar utveckling.
- Kommunen ska möjliggöra goda kontakter mellan näringsliv och skola, bland annat genom att bidra till kontaktytor inom ramen för Ung Företagsamhet.
- Grund- och gymnasieskolan ska höja ambitionerna kring den obligatoriska entreprenörskapsutbildningen som alla elever har rätt till.
- Kommunen ska ta initiativ till uppbyggandet av ett regionalt kunskapscentrum för gröna näringar och livsmedelsproduktion vid Kvinnersta.
- Näringslivsarbetet ska stärkas upp och utgå från det framtagna näringslivsprogrammet. Kommunens näringslivsenhet ska undantas från ytterligare besparingar inom kommunstyrelseförvaltningen.
- Kommunen ska rikta medel till åtgärder som främjar kvinnors företagande.
- Kommunen ska ha en tydlig etableringsstrategi som riktar in sig på kreativa näringar, tjänsteföretag och gröna jobb.
- När nya ytkrävande etableringar blir aktuella i kommunen, ska en politisk prövning alltid göras för att värdera markförlusten mot antalet nya arbetstillfällen.
- Ett pilotprojekt genomförs för utveckling av hållbara industriområden.

Hållbar konsumtion

Vi ska skapa förutsättningar för människor att dela på resurser - i "sportotek", bil- och cykelpooler, och delandecentrum. Detta för att skapa en attraktiv kommun och bättre förutsättningar för våra kommande generationer, där ingen behöver konsumera mer än vad som behövs mot sin vilja.

Miljöpartiet vill minska avfallet och öka återanvändningen för en hållbar konsumtion. Regeringens strategi för hållbar konsumtion skapar goda förutsättningar genom bl a momssänkning på reparationsarbeten och skattereduktion på vissa reparationer. Och lokalt kan mycket göras för att gynna handel med second hand och främja delandets ekonomi. Prylar, kunskap, mark, tid och rum går att byta, låna, ge, få och dela. Delandets ekonomi handlar om samarbete och ett smartare användande av resurser. Vi vill underlätta för människor att skapa och dela i Örebro.

Vår kommun behöver underlätta för moderna och mer kollektiva lösningar på resursanvändning, boende, arbete och de saker vi använder. Utvecklingen av små lokala tjänsteföretag behöver stärkas i kommunens näringslivsfrämjande

arbete. Människor som satsar på hållbara affärsidéer ska uppmuntras. Kommunen ska underlätta för etablering av skapandemiljöer, bl.a. genom att utreda skapandet av en kreativ mötesplats utifrån konceptet Makerspace.

Miljöpartiet föreslår att:

- Bibliotekens uppdrag utvecklas genom att främja delande av verktyg och andra prylar.
- Kommunen möjliggör utveckling av ett s.k. "Sportotek" som lånar ut material och utrustning till idrotts- och friluftaktiviteter i skolan och på fritiden.
- Kommunen underlättar hållbar konsumtion genom att på hemsidan guida till miljöprofilerade butiker, restauranger, caféer och företag - "Ditt hållbara Örebro".
- Ett system införs för återbruk av inventarier mellan olika kommunala aktörer för att minska kostnader samt klimat- och miljöpåverkan.
- KomTek-verksamheten utökas för att stärka samverkan med skolor, stadsdelsbibliotek och fritidsgårdar.
- Kommunen är en stor konsument av icke förnybara produkter och material. Under 2018 ska utfasningen av engångsmaterial i plast påbörjas. Upphandlingen ska säkerställa att klimatsmarta produkter av förnybart material finns tillgängliga för verksamheterna

Gröna finanser

Det pågår en global folkrörelse där allt fler undviker placeringar i företag som huvudsakligen sysslar med fossila bränslen. Örebro kommun följer med i den här rörelsen och Miljöpartiet vill fortsätta att utveckla detta. Det är varken miljömässigt klokt eller långsiktigt ekonomiskt att placera i olja och kol. Örebroarnas skattepengar ska placeras i framtiden, inte i gårdagens lösningar.

Men det är inte bara klimatförändringarna som är en framtida risk. Örebro kommun är en relativt stor aktör på den finansiella marknaden och bör efterfråga mer hållbara alternativ för att driva utvecklingen framåt. Miljöpartiet vill att det ska framgå i finanspolicyn att social och ekologisk hållbarhet, vid sidan av det rent finansiella och ekonomiska, också är ett övergripande mål för finansverksamheten - liksom för all kommunal verksamhet.

Kommunens placeringar ska inte användas för att finansiera affärsverksamhet som bidrar till ökad klimatpåverkan eller utarmade naturresurser. De ska istället investeras i bioekonomin, där förnybara råvaror och återvinning av resurser är stommen. Inriktningen på kommunens placeringar ska styras om under de kommande åren genom revidering av placeringspolicyn.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunens placeringar ska styras så att de på sikt endast används för finansiering av den nya bioekonomin. Finanspolicyn revideras för att åstadkomma detta.
- Örebro kommun ska vara en drivande aktör för grönare kommunala finanser på nationell nivå.
- Antalet gröna obligationer som kommunen ger ut ska öka och finnas med redan i planeringsstadiet av investeringarna.

Mer tid att leva

En sänkt arbetstid är viktig både för minskad arbetslöshet, bättre miljö och ökad livskvalitet. Generation efter generation har slitit för att bygga ett bättre samhälle. Målet har varit att nästkommande ska få ett bättre, bekvämare och enklare liv.

Politiska tänkare från höger till vänster har genom århundraden formulerat att målet med vårt arbete är att vi ska få mer tid till det som gör livet njutbart. Men trots en generellt hög materiell standard i Sverige saknar vi ofta tiden eller orken att göra det som är viktigt för oss. Det tycks som att fler i dag har behov av mer tid snarare än fler prylar. Fler vill gå från tidsfattigdom till tidsrikedom.

Vetenskapliga och tekniska framsteg leder till att allt färre kan producera allt mer. Eftersom produktiviteten ökar snabbare än tillväxten i rika länder får vi en konjunkturoberoende ökad arbetslöshet så länge vi inte sänker arbetstiden.

Civilsamhället utför en rad viktiga samhällstjänster och skapar värde och mening för de tusentals människor som på sin fritid engagerar sig i att hjälpa andra. Men många har svårt att få ihop sitt ideella engagemang med arbete och privatliv. Anställda inom Örebro kommun bör kunna vika en del av sin arbetstid till ideellt arbete. Under 2018 ska upp till 1 000 anställda kunna använda 2 timmar i månaden åt volontärarbete som förmedlats genom kommunen, och försöket ska sedan utvärderas.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen inför försöksverksamhet med kortare arbetsdag i kommunala verksamheter.
- Kommunen gör det möjligt för medarbetare att göra val mellan höjd lön och sänkt arbetstid.
Kommunen ger medarbetare rätt till önskad arbetstid - deltid eller heltid.
- Kommunen möjliggör ökad flexibilitet kring uttag av ledighet och semester.
- Ett antal skolor får möjlighet att införa senarelagd skolstart på prov under 2018.
- Oönskade delade turer tas successivt bort ur schemaläggningen av arbetstid för kommunanställda.
Motsvarande krav ställs vid upphandling av tjänster.
- Kommunen inför en arbetstidsmodell för volontärarbete på arbetstid.

“Örebro ska vara en plats för människor, inte för bilar. En plats som är fri från buller och utsläpp och säker för cyklande barn och vuxna. Det ska vara enkelt och gå snabbt att ta sig fram med cykel och kollektivtrafik.”

ÄGARDIREKTIV KOMMUNALA BOLAG

Örebro kommun äger idag helt eller delvis ett stort antal bolag. Miljöpartiet anser att det behövs en plan för utveckling och förvaltning av dessa bolag, helägda såväl som delägda. Det är viktigt att de kommunala bolagen inte försvårar för det lokala företagandet eller ger medborgarna sämre möjligheter till insyn. Samtidigt är dessa bolag viktiga verktyg för bland annat en social bostadspolitik och kan möjliggöra satsningar på t ex förnybar energi och hållbart byggande.

Miljöpartiet anser att de bolag som kommunen äger helt eller delvis ska ha ett tydligt uppdrag att ge service och bidra till en ökad välfärd för alla medborgare i kommunen. Kommunens ägande i Örebro flygplats ska därför avvecklas då vi menar att näringslivet själva ska bära kostnaderna för sina transportlösningar, i synnerhet när verksamheten har en omfattande klimatpåverkan.

Större delen av kommunens fastigheter ägs av våra kommunala bolag, t ex bostäder, skolor, äldreboenden och idrottsanläggningar. Det skapar stora möjligheter för kommunen som ägare, då vi vill vara en viktig aktör i arbetet med att få ner energiförbrukningen, minska klimatutsläppen och driva på för ett hållbart byggande i hela kommunen. Våra bolag ska spela en viktig roll när vi planerar staden, i allt från integration och klimatanpassning till hur fler gröna ytor kan utvecklas. Nedan redogör Miljöpartiet för de delar av ägardirektiven som avviker från eller kompletterar minoritetsstyrets budgetdirektiv.

Direktiv till samtliga bolag

Bolagen ska verka för ökad öppenhet och transparens. Att en kommunal verksamhet bedrivs i bolagsform får inte innebära försämrad insyn för medborgarna. Kommunen ska ta fram en bolagspolicy som tydliggör hur kommunen ska hantera de bolag som samägs med privata aktörer.

Samtliga bolag ska upprätta miljö/hållbarhetsplaner för verksamheten som visar hur bolaget tar ansvar för en hållbar utveckling samt redovisa sitt miljö-, jämställdhets- och mångfaldsarbete i årsredovisningarna. Moderbolaget Örebro Rådhus AB ska följa upp miljö- och hållbarhetsfrågorna ur ett strategiskt perspektiv i ägardialogen med samtliga bolag. De kommunala fastighetsbolagen ska alltid uppföra byggnader certifierade enligt Miljöbyggnad Guld där det är tekniskt möjligt. Det är ett viktigt steg för att garantera att det som kommunen bygger kan finansieras med så kallade gröna obligationer. De kommunala bolagens utbyggnad av solenergi ska komma igång under 2018 och rådgivningen till privatpersoner ska öka. I alla upphandlingar ska livscykelanalyser av miljö- och klimatpåverkan användas som utvärderingsverktyg. De kommunala fastighetsbolagen ska underlätta hållbart resande genom att erbjuda väderskyddade cykelparkeringar i anslutning till sina fastigheter.

Bolagen ska i betydande omfattning bygga i klimatsmarta material som trä. Fastighetsnära energiproduktion som sol och vind ska öka och ett aktivt arbete ska bedrivas för att främja ekosystemtjänster i staden genom bland annat gröna tak och ytor. Nya byggnader ska vara noll- eller plusenergihus där det är tekniskt möjligt. Värdet av ekosystemtjänster ska beräknas i alla relevanta byggprojekt, och kompensationsåtgärder ska genomföras. Sociala krav ska alltid ställas vid upphandlingar där det är relevant och möjligt. Ur integrationsperspektiv är det också viktigt att kommunens bolag anställer fler människor med annan etnisk bakgrund än svensk. Alla bolag ska ha en jämställd representation i sina bolagsstyrelser.

Samtliga fastighetsbolag ska genomföra genusanalys av planerade investeringar för att säkerställa en jämställd samhällsplanering.

ÖrebroBostäder AB

ÖBO ska bygga fler hyreshus i områden där bolaget idag har låg representation, för att minska bostadssegregationen. En betydande del av bolagets nybyggnationer ska vara små och billiga student- och ungdomsbostäder. ÖBO:s studentlägenheter ska även kunna hyras av studenter på folkhögskola.

Vid bolagets renovering av miljonprogramsområden ska minskad energiförbrukning och stort boendeflyttande få ett särskilt fokus. Bolaget ska bygga långsiktigt hållbart och följa de riktlinjer för hållbart byggande som kommunen har. Det innebär bland annat miljö- och hållbarhetscertifierade energieffektiva byggnader med trästommar, giftfria miljöer, gröna gårdar och tak och solceller.

Bolaget ska gå före avseende socialt hållbart byggande och under 2018 påbörja planeringen för byggandet av ett nytt kollektivboende. Sociala krav vid upphandling ska utökas och jämställdhetskrav ska ställas. Livscykelkostnad och livscykelanalys ska användas vid all relevant upphandling.

Under 2018 ska ÖBO genomföra ett pilotprojekt för hållbara resor för en fastighet. Projektet ska bygga på en prenumeration på olika reseslag (bil, lastcykel, kollektivtrafik etc) och inkludera tillgång till en elbils- och cykelpool för hyresgästerna. Ingen utdelning ska göras från ÖBO till Örebro Rådhus AB för år 2018.

Örebroporten AB

Bolaget ska initiera och delta i arbetet med att genomföra en medborgardialog om Medborgarhusets framtida användning under 2018.

Bolaget ska bygga långsiktigt hållbart och följa de riktlinjer för hållbart byggande som kommunen har. Det innebär bland annat miljö- och hållbarhetscertifierade energieffektiva byggnader med trästommar, giftfria miljöer, solceller, samt gröna gårdar och tak. Bolaget ska erbjuda "Gröna hyresavtal" till hyresgäster.

Bolaget ska utveckla sin interna miljökompetens samt ta fram ett program för hållbarhetsarbetet som följs upp årligen. Sociala krav vid upphandling ska utökas och jämställdhetskrav ska ställas. Livscykelkostnad och livscykelanalys ska användas vid all relevant upphandling.

Gustavsvik Resorts AB

Fritidsanläggningen som bolaget driver på Gustavsviksområdet utvecklas ständigt och kan bland annat komma att omfatta hotellverksamhet. Denna typ av verksamhet är inte lämplig för kommunen att bedriva.

Kommunen bör avyttra sin del av Gustavsvik Resorts. Köpeskillingen kan exempelvis användas till att finansiera den eftersatta och nödvändiga renoveringen av de kommunala badhusen Eyrabadet, Hagabadet och Brickebackens bad.

Futurum AB

Ett kvalitetsprogram ska tas fram för hållbara skolor och förskolor. Bolaget ska bygga långsiktigt hållbart och följa de riktlinjer för hållbart byggande som kommunen har. Det innebär bland annat miljö- och hållbarhetscertifierade energieffektiva byggnader med trästommar, giftfria miljöer, solceller, samt gröna gårdar och tak. Bolaget ska erbjuda "Gröna hyresavtal" till hyresgäster.

I samverkan med barn- och utbildningsförvaltningen ska bolaget verka för grönare förskole- och skolgårdar, både vid nybyggnation och upprustning.

Bolaget ska utveckla sin interna miljökompetens samt ta fram ett program för hållbarhetsarbetet som följs upp årligen. Sociala krav vid upphandling ska utökas och jämställdhetskrav ska ställas. Livscykelkostnad och livscykelanalys ska användas vid all relevant upphandling.

Bolaget ska genomföra ett pilotprojekt i uppförande av en helt klimatneutral förskola, och tillämpa erfarenheterna på alla kommande byggnationer.

Länsmusiken AB

Bolaget ska ha ett särskilt fokus på barn och unga i sin verksamhet. En fortsatt utbyggd satsning på El Sistema ska genomföras av bolaget tillsammans med förskolan och skolan.

KumBro Vind AB

KumBro Vind AB ska i samverkan med omkringliggande kommuner utveckla förnyelsebar energiproduktion med målet att försörja kommunernas hela energibehov. Bolaget utvecklas till att bli ett kommunalt energibolag med inriktning på förnyelsebar energiproduktion. Solenergi prioriteras speciellt.

KumBro Utveckling AB

KumBro Utveckling AB ska under 2018 kartlägga möjligheterna till samverkan med fastighetsägare i Örebro kommun kring utveckling av fastighetsnära elproduktion. Det finns många större byggnader i verksamhetsområden med väggar och tak som är lämpliga att placera solceller på. Genom hyresavtal med fastighetsägarna skulle KumBro Utveckling kunna investera i ett större antal solcellsanläggningar i kommunen.

Örebro Läns Flygplats AB

Bolaget ska omgående påbörja ett systematiskt miljöarbete med särskild fokus på ökad användning av förnybart flygbränsle samt hållbara transporter till och från flygplatsen. Bolaget ska ställa miljökrav i alla upphandlingar som görs och verka för att det skapas en kollektivtrafikförbindelse och cykelbanor mellan Örebro och flygplatsen.

Kommunen bör på sikt avyttra sin andel i bolaget till näringslivet som kan driva det i egen regi.

Örebrokompaniet AB

Bolaget ska säkerställa att alla evenemang som ordnas har en tydlig miljöprofil och är hållbarhetscertifierade enligt t ex Svanen eller Håll Sverige rent. Bolaget får i uppdrag att arrangera evenemang som stärker Örebroprofilen som miljökommun. Bidrag ska endast ges till evenemang som uppfyller certifieringskriterierna för hållbara evenemang.

Bolagets evenemang ska utvärderas och planeras utifrån ett tydligt jämställdhetsperspektiv. Antalet besökare ska så långt det är möjligt redovisas med könsuppdelad statistik.

Alfred Nobel Science Park AB

Bolaget ska främja utvecklingen av företag och innovationer vars syfte är att ta fram lösningar på framtidens stora samhällsutmaningar. Verksamheten ska bedrivas på ett sätt som främjar långsiktig hållbar utveckling - såväl ekonomisk, social som ekologisk - och effektivt resursutnyttjande.

Bolaget ska särskilt fokusera på innovationer inom området livsmedel och gröna näringar, för att bidra till en positiv näringslivsutveckling på landsbygden och på sikt en mer hållbar livsmedelsförsörjning. Bolaget ska också se sociala innovationer som ett viktigt område för näringslivsutveckling, och under året omvärldsbevaka aktivt kring detta.

Bolaget ska vidare beakta jämställdhetsaspekten i urvalet av vilka projekt det stödjer. Alfred Nobel Science Park AB ska aktivt verka för fler kvinnliga entreprenörer.

Inkubera AB

Inkubera AB ska i sitt arbete med att främja innovationsföretag rikta större fokus på jämställt företagande. Bolaget ska aktivt verka för att fler kvinnliga företagare i sin företagsportfölj.

Parkeringsbolaget

Bolaget ska ligga i framkant vad gäller utformandet av hållbara parkeringslösningar. Byggnaderna ska ha en mycket hög profil både vad gäller miljö- och klimataspekter och gestaltning.

Under 2018 ska en omvärldsanalys genomföras av hållbara parkeringslösningar för bil och cykel.

Parkeringsbolaget får i uppdrag att ta fram ett förslag på parkeringslösning som ersättning till de platser som ska flyttas från Stortorget nedre del.

“Örebro behöver fler jobb i kunskapsintensiva företag, organisationer och branscher. Jobb som kan lokaliseras i centrala lägen och inte kräver massor av nyta och infrastruktur.”

SAMHÄLLSBYGGNAD

En hållbar samhällsplanering genomsyras av en helhetssyn där byggande och boende planeras och anpassas utifrån långsiktighet och kretsloppstänkande. Örebro kommun är en väldigt liten pusselbit i den globala klimatomställningen, men vi ser ändå vikten av att gå före och visa vägen. Enskilda städers och kommuners initiativ kan få genklang över hela världen och bli förebilder för andras utvecklingsarbete. Miljöpartiet vill att Örebro ska bli en sådan kommun.

Samhällsplanering ska ske med hänsyn till alla grupper i samhället och bidra till en utjämning av strukturella orättvisor. Därför måste staden planeras och byggas på ett sätt som jämlikt främjar och återspeglar olika människors vardag. Staden ska också utvecklas till en plats för kreativitet och mänskliga möten. Ett hållbart samhälle förutsätter också sådant som inte är lika synligt - ett fritt och tillgängligt kulturliv, social inkludering och en meningsfull fritid för barn och unga. Våra nyckelord är småskalighet och närproduktion när det gäller mat, energi och kretslopp. Vi ska värna produktiv åkermark, som är viktig för vår framtida livsmedelsförsörjning, och planering av nya områden ska i första hand ske på redan exploaterad mark. Byggnation ska ske på ett yteffektivt, resurseffektivt och klimatsmart sätt.

En levande stadskärna

En levande, blomstrande stadskärna förutsätter att människor trivs i den. Arbetet med stadsutveckling måste därför syfta till att skapa attraktiva miljöer med mänskliga möten i fokus. Idag dominerar fortfarande trafiken stora delar av stadskärnan, och det saknas naturliga platser för barn att vistas på. Miljöpartiet föreslår därför att nedre delen av Stortorget utvecklas till att bli en attraktiv mötesplats för människor i alla åldrar med fokus på barn och unga. Bilparkeringarna flyttas till ett nytt centralt parkeringsgarage - förslagsvis genom det nya kommunala parkeringsbolaget - och istället byggs lekplats, aktivitetspark och möjligheter till uteserveringar och mötesplatser. Planeringen inleds under 2018.

Fler mötesplatser ska tillskapas i city i form av nya mikroparker, utveckling av torghandel och ytor i anslutning till nya bostäder och kontor. Drottninggatan mellan Rudbecksgatan och Slottsbron ska omvandlas till gågata där folkliv och handel kan ta större plats än idag. Nya cykelbanor byggs för ökad framkomlighet, busstrafiken leds om och kompletteras med t ex utökad flextrafik och/eller nya linjer runt city. Planering och dialog med regionen inleds under 2018.

Miljöpartiet föreslår att:

- Nedre delen av Stortorget byggs om från bilparkering till att bli en attraktiv mötesplats med fokus på barn och unga.
- Drottninggatan mellan Rudbecksgatan och Slottsbron omvandlas till gågata.
- Centrumhandeln ska utvecklas framför externhandeln.
- Vid nybyggnation av bostäder och kontor i innerstaden ska mötesplatser tillskapas och grönstruktur tillföras.
- Kommunen utreder förutsättningar för fri tillgång till internet genom att varje kommunal lokal görs till en tillgänglig WiFi-nod.

Hållbart resande

För att hejda de globala klimatförändringarna måste vi generellt minska antalet transporter i samhället. Vi vill minska människors beroende av bilen genom att satsa på klimatsmarta transporter och ändra sättet vi stadsplanerar. När färre är beroende av bilen och fler resor sker med kollektivtrafik, cykel och till fots får vi renare luft, bättre hälsa, attraktivare städer och nya möjligheter att resa på landsbygden. För att skapa möjlighet till mer hållbart resande ska kommunen under året ta fram en lösning för ett abonnemang där hyresgästerna i ett område eller fastighet erbjuds en flexibel tillgång till alla resslag (cykel, bil, kollektivtrafik och taxi) i anslutning till bostaden.

Framtidens resmönster skapas idag. Därför är det oerhört viktigt att vi skapar trygga trafikmiljöer i hela staden för barnen att kunna gå och cykla. Annars grundläggs vanan att åka bil i staden. Det är dessutom en viktig folkhälsoåtgärd att möjliggöra barns och ungas vardagsmotion, och ökar deras självständighet.

Miljöpartiet föreslår att:

- ÖBO planerar och genomför ett pilotprojekt för att kunna erbjuda flexibelt, hållbart resande till sina hyresgäster.

Kollektivtrafik

Pålitlig och modern kollektivtrafik måste vara tillgänglig i hela kommunen. Att resa tillsammans är mer effektivt och det är bara genom att erbjuda kommunens invånare riktigt bra transportalternativ som vi kan minska bilberoendet. Parallellt med satsningar på cykeltrafik vill Miljöpartiet öka andelen resande med kollektivtrafik. Kollektivtrafiken är jämställd och klimatsmart och även en av våra största mötesplatser.

För att öka andelen resor som görs kollektivt i kommunen föreslår Miljöpartiet flera olika insatser för att göra kollektivtrafiken till ett hållbart val för fler. En satsning på kostnadsfria bussresor för skolbarn är ett viktigt verktyg för att skapa likvärdiga förutsättningar för skolval och fritidsaktiviteter. Busstrafikens framkomlighet behöver också förbättras i Örebro. Miljöpartiet vill att bussfiler införs på de vägar och gator i Örebro som idag drabbas av köer vissa tidpunkter på dygnet. Dialog och nära samverkan med regionen kring förbättringsåtgärder är också nödvändig.

Planeringen av införandet av kapacitetsstarka bussar på stomlinjer (s k BRT) ska starta på allvar under 2018. Det är en viktig satsning för att göra kollektivtrafiken konkurrenskraftig gentemot bilen. Den gamla industrirälsen på Öster ska komma till användning och en utredning av alternativ och kostnader ska göras. Investeringen kan finansieras genom det nya stadsmiljöavtalet.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kostnadsfria resor med kollektivtrafiken införs för alla elever i mellan- och högstadiet (10-19 år) samt fritidskort för gymnasielever.
- Tydligare trafikstyrning införs och arbetet fortsätter med att inrätta särskilda bussfiler för att prioritera kollektivtrafiken.
- Arbetet med införande av kapacitetsstarka stombussar (BRT) i Örebro inleds under 2018.
- Det gamla industrispåret på Öster ska komma till användning för kollektivtrafik och en utredning av kostnader ska göras.
- En utredning ska göras tillsammans med regionen kring förändring av busslinjenätet för en attraktiv innerstad. Anslutande pendelparkeringar ska också utredas.

Cykelstaden Örebro

Miljöpartiet vill att Örebro ska vara en plats för människor, inte för bilar. En plats som är fri från buller och utsläpp och säker för cyklande barn och vuxna. Det ska vara enkelt och snabbt att ta sig fram med cykel och kollektivtrafik. Vår vision är att Örebro kommun blir Sveriges cykelvänligaste stad. Cykelvägarna måste bli bättre och säkrare, få mer plats och byggas ut runtom i hela kommunen, både inom staden och mellan kommunens olika delar.

Färre bilar och parkeringsplatser bidrar till minskade klimatutsläpp samtidigt som det frigör ytor till bostäder, parker, mötesplatser och cykelvägar. För att ännu fler ska välja att cykla och gå krävs det tydliga politiska prioriteringar. Trafikplaneringen har hittills styrts av en trafikmaktordning där infrastruktur och trafikregler idag främst är utformade efter bilisternas behov. Det går inte att bygga framtidens Örebro utifrån detta föråldrade sätt att tänka. I ett hållbart Örebro går det enkelt och snabbt att ta sig fram till fots, med cykel och kollektivtrafik.

Vi vill satsa på förbättrade möjligheter att parkera och förvara cyklar - och då även lastcyklar och cykelkärror - för att göra det lättare för orebroare i sin vardag. Kommunens nya parkeringsbolag ska ha som uppgift att bygga och förvalta väderskyddade och säkra cykelparkeringar på olika platser i Örebro.

Under 2018 vill vi snabba på utbyggnaden av cykelbanenätet, och skapa fler separerade gång- och cykelbanor. Cykelbanor, cykelpassager och parkeringar ska ses över för att anpassas utifrån lådcyklar och cykelkärror. Vi vill också särskilt satsa på att skapa tryggare, säkrare trafikmiljöer för barn i hela staden, inte bara till och från skolan. Det är viktigt för att grundlägga hållbara resvanor tidigt i livet.

Miljöpartiet föreslår att:

- Ett externfinansierat hyrcykelsystem införs i Örebro. En utredning av detta påbörjas under 2018.
- Satsningar på säkra trafikmiljöer för barn, bland annat fler trafikseparerade cykelbanor i innerstaden och säkrare cykelöverfarter.
- Satsningar på cykelbanor utifrån cykelnätsplanen prioriteras, liksom snöröjningen av cykelbanor.
- I arbetet med cykel- och gångbanor ska dessa separeras från varandra så ofta som möjligt för ökad framkomlighet och trygghet.
- Fotgängare och cyklister ska tydligare prioriteras vid pågående byggprojekt.
- Genom kommunens nya parkeringsbolag ska det byggas ett cykelparkeringshus i city samt inrättas ett större antal låsbara väderskyddade cykelparkeringar för att göra det mer attraktivt att cykla.

Biltrafik

Bilarna står för en stor del av klimatutsläppen och utvecklingen går idag åt fel håll. Miljöpartiet vill hejda klimatförändringarna och utveckla Sverige bort från fossilberoendet. För att komma till rätta med klimatfrågan måste vi generellt minska antalet transporter i samhället. Till övervägande del kommer mikroplaster och de hälsoskadliga ämnen som vi andas i stadsmiljön från vägtrafiken. Dessutom är trafikolyckor och buller verkliga problem i staden. En stad som växer så snabbt som Örebro måste bryta ökningen av biltrafiken för att det begränsade utrymmet i staden ska räcka till alla.

Trafikrytmen och flöden måste successivt ställas om och anpassas för cykel och gång i första hand. Hastigheten i alla tätbebyggda delar av Örebro ska begränsas till 30 km/h.

Den yta som är anvisad till gångtrafikanter, kollektivtrafikresenärer och cyklister står i dagsläget inte i proportion till hur många de är. Majoriteten av dem är kvinnor, medan män står för en större andel av flyg- och biltrafiken. Om valet av transportsätt blev mer rättvist och jämställt skulle stora ytor kunna frigöras. Då skulle det bli möjlighet till både mer grönska och nytt bostadsbyggande utan att dessa två önskemål skulle behöva komma i konflikt med varandra.

Planläggning av nya bostäder ska i ännu större utsträckning göras med fokus på att minska behovet av bilresor. Successivt sänkt parkeringsnorm är ett viktigt verktyg för detta. Kommunens trafikprogram ska också revideras så att mål och åtgärder finns för minskad biltrafik i absoluta tal.

Bilisterna måste ta ett större eget ansvar för kostnaderna för parkering och andra gemensamma ytor som inte kan användas på något annat sätt än för bilar. Hela kostnaden för parkeringsplatser bör läggas på de boende som nyttjar dem, och ÖrebroBostäder ska gå före med denna förändring.

Miljöpartiet föreslår att:

- **Fler bilgator i innerstaden ska konverteras till endast gång-, cykel- och busstrafik. Det är en viktig åtgärd för att tillgängliggöra centrala Örebro även för barn som cyklar.**
- **Kommunen underlättar för etablering av fler bilpooler i Örebro kommun.**
- **Ett antal gator i centrala Örebro omvandlas till bilfria gågator med konst och uteserveringar varje sommar.**
- **Hastigheten sänks till 30 km/h i hela centrala Örebro, utom på gåfartsgator där den ska vara cirka 10-15 km/h.**
- **Infrastruktur för laddstolpar ska byggas ut i hela kommunen.**
- **Parkeringsavgift ska införas för fler parkeringar i gatuplan i staden.**

Hållbart byggande

Staden måste byggas ihop - fysiska barriärer försvårar integration. Motorvägen skär som ett band genom stadens västra stadsdelar och isolerar flera bostadsområden från resten av staden. Därför vill Miljöpartiet bygga ihop staden genom så kallade ekodukter/sociodukter. Det handlar om viktiga investeringar som på sikt kommer att visa sig vara mycket värdefulla för minskad segregation när Örebro växer.

Stadens förtätning ska ske på ett hållbart sätt. Byggnation på höjden uppmuntras och konvertering av centralt belägen industrimark ska prioriteras. Grönytor i staden ska samtidigt utvecklas och integreras i stadsmiljön. "Att bygga park är att bygga stad" - i takt med nya bostäder byggs måste lika mycket andra värden tillföras i form av mötesplatser, parker, idrottsanläggningar osv.

All ny- och ombyggnation ska göras utifrån ekologiska grundprinciper och med social hållbarhet i fokus. Detta ska genomsyra både kommunens egna byggbolag och dialogen med privata aktörer i planprocessen. Det kan kommunen påverka genom en aktiv markpolitik och genom den inriktning som kommunfullmäktige ger ÖBO, Futurum och Örebroporten. Kommunen och de kommunala bolagens byggande ska ske med förnybar energi, miljövänlig teknik och miljöanpassade material, och vara maximalt energieffektivt ur ett livscykelperspektiv. Kommunen ska ha en strategi för hållbart byggande som bland annat ska leda till ökat träbyggande.

För att kunna möta olika människors behov är det viktigt med ett bostadsutbud som är varierat i fråga om kostnad, bostadsyta och standard. Miljöpartiet ser gärna fler kooperativa hyresrättsföreningar på marknaden, med yteffektiva lägenheter, stora gemensamhetsytor, bil-, cykel- och verktygspooler med mer. Vi vill också främja byggandet av så kallade byggemenskaper som ger mångfald och stort inflytande över den egna boendemiljön. Möjliga platser för Byggemenskaper ska identifieras och reserveras. Fler studentlägenheter ska byggas under mandatperioden i stadsdelar i hela Örebro. Årshyran ska inte överstiga hälften av ett års studiemedel för studier på heltid.

Boendemiljön och energiförbrukningen i stadens miljonprogramsområden är en viktig framtidsutmaning. Kommunen ska säkerställa goda boendemiljöer genom klimatsmart och socialt hållbar renovering av miljonprogrammen. Stadsdelscentrum och lokal närservice ska främjas och utvecklas. Kommunen ska successivt utveckla och rusta upp alla stadsdelscentrum, och även sträva efter att decentralisera kommunens service och arbetsplatser. Örebro behöver en arkitekturpolicy som omfattar stadens offentliga gestaltning och människors livsmiljöer. Den bör också omfatta utformning och gestaltning i verksamhetsområden som idag ligger i stadens utkanter, men som om några decennier kommer vara en del av den centrala staden. Konstnärer ska göras delaktiga vid planering av tätortsmiljöer, eftersom konst och utsmyckningar tillför viktiga värden i samhället.

Miljöpartiet föreslår att:

- Alla nybyggnadsprojekt i Örebro föregås av en så kallad barnkonsekvensanalys för att säkra goda livsmiljöer för barn i den växande staden.
- Hyreslägenheter med lägre hyreskostnad ska prioriteras i alla stadsdelar.
- Nya stadsdelar i Örebro ska ha en tydlig hållbarhetsprofil, och minst en ska vara hållbarhetscertifierad fram till 2025.
- Kollektivhus och egna initiativ kring byggande av flerbostadshus (så kallade byggemenskaper) ska främjas.
- Kommunen ska ta fram en arkitekturpolicy som omfattar hela det offentliga rummet inklusive industri och verksamhetsområden.
- Miljöanpassat byggande främjas genom bland annat sänkta tomtpriser och bygglovsavgifter för de som bygger lågenergi- eller passivhus på kommunal mark.

Natur och kretslopp

Vår ekonomi, vårt välbefinnande och hela vår överlevnad är beroende av de nyttigheter i form av ekosystemtjänster som naturen förser oss med. De syns oftast inte, de ingår sällan i ekonomiska kalkyler, men vi skulle inte klara oss utan dem. God förvaltning av ekosystemtjänster är därför inte enbart en miljöfråga, utan en fråga om ekonomi och välbefinnande på längre sikt.

Vårt samhälle bygger idag på linjära flöden av energi och material, något som inte är hållbart på sikt. Jordens resurser utarmas, och avfall och gifter sprids i naturen på ett sätt som kraftigt försämrar människors livsmiljöer. Vi behöver kraftsamla för att knyta ihop kretsloppen, förebygga avfall och säkra att vårt dricksvatten inte förorenas.

Grönstruktur och ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster handlar om grundläggande funktioner i naturen som att vilda insekter pollinerar, att vatten renas och regleras, att kretsloppen fungerar för viktiga ämnen som kol, kväve och fosfor, att bördig jord bildas och att det finns fisk i haven och träd i skogen - för att bara ta några exempel. En växande kommun som Örebro behöver utvecklas tillsammans med ekosystemtjänsterna. Därför måste de integreras i stadsplanering och byggande genom verktyg som beräkning av ekosystemtjänster och grönytefaktor.

Stadsodling i större skala ska utvecklas under året, odlingsbäddar ska anläggas i centralt belägna parker och popup-odling bör ta plats på oanvända ytor som på sikt ska bebyggas. Stadsodlingen främjar viktiga ekosystemtjänster och kan brukas och nyttjas av olika aktörer: nyanlända invandrare med stor kunskap om odling, lantbruksgymnasium, äldreomsorgen, förskolor och skolor samt ideella organisationer.

Barn får bättre hälsa när de får vistas i gröna, stimulerande miljöer. Vi vill att en central skolträdgård ska anläggas i Örebro, dit skolorna i kommunen kan göra utflykter och sköta odlingar. Vi vill också att befintliga förskole- och skolgårdar ska utvecklas med mer grönytor och grönstruktur. Nya gårdar ska planeras rätt från början, med mycket grönstruktur och naturmaterial.

Stadens grönområden och tätortsnära skogar ska fortsätta skyddas, och andelen parkmark i centrala Örebro ska öka liksom de gröna inslagen på kommunens gator och torg. Åkermark som är kommunal ska tillgängliggöras för alla örebroare för kollektiv odling och ökande av den lokala livsmedelsproduktionen.

Stadens innergårdar ska göras grönare. Många av dem är hårdgjorda, och stora delar används för bilparkering. Fler parkeringshus i city möjliggör att yta på innergårdarna kan frigöras, och göras om till sociala mötesplatser och grönytor. Ett kommunalt bidrag som bygger på samfinansiering ska utformas som kan ges till fastighetsägare som går samman för att till skapa grönare, trivsammare innergårdar.

Miljöpartiet föreslår att:

- Skol- och förskolegårdar i kommunen ska tillföras mer grönstruktur och stimulerande miljöer för barnen genom att fler "gröna skolgårdar" skapas.
- En naturlekplats med pedagogisk naturverkstad anläggs.
- En central skolträdgård ska tillskapas och vara tillgänglig för alla skolbarn i kommunen.
- Fler odlingslotter ska inrättas i stadsdelarna, de centralt belägna parkerna och andra oanvända ytor.
- Staden tillförs ekosystemtjänster genom fler tillfälliga odlingar på mark under omställning.
- Kommunen ska verka för att fler gröna tak och väggar byggs både på egna och andras fastigheter.
- Kommunens naturreservat ska tillgängliggöras genom bättre information och bussförbindelser.
- De gröna ytorna ska värnas i stadsplaneringen - fler parker och gröna kilar ska tillskapas och grönytefaktorn ska användas som planeringsinstrument.
- Ett arbete ska inledas för att stödja fastighetsägare som vill tillskapa grönare innergårdar.

Rent vatten och giftfri miljö

Vårt vatten får fortfarande ta emot stora mängder föroreningar och utsläpp. Vi hittar bland annat rester av bekämpningsmedel, tungmetaller och läkemedel i vattnet. Kontrollen av Svartåns vattenkvalitet ska ha hög prioritet eftersom ån är kommunens största vattentäkt och dessutom har ett stort rekreativevärde. Vår målsättning är att Svartån ska bli badbar igen. Vi är beroende av vattnet i ån, och kan inte förlita oss på enbart en framtida dragning av vätterratten till Örebro.

Örebro kommun ska leverera rent och hälsosamt dricksvatten till örebroarna. Avloppsvattnet ska renas med bästa teknik för att minska utsläpp av skadliga ämnen. Det förebyggande uppströmsarbetet behöver också stärkas ytterligare för att minska mängden miljöskadliga ämnen i avloppsvattnet.

Örebroarnas vatten måste skyddas, och det är särskilt viktigt att utsläppen av miljöskadliga ämnen till sjöar och vattendrag hindras. Hjälmarén tar idag emot utsläpp av läkemedelsrester, som kan orsaka beteende- och reproduktionsstörningar hos levande organismer, och bidra till multiresistenta bakterier. Kommunen ska därför investera i ny teknik för rening av läkemedelsrester vid reningsverket i Skebäck. Att tillskapa ett vattenskyddsområde av Svartån är en självklarhet, och Miljöpartiet skjuter till resurser för en ny tjänst som ska arbeta bl a med samordningen av uppströms reningsåtgärder. Det vatten som rinner genom odlingslandskap och förbi industriområden måste också renas innan det når dricksvattentäkterna. Detta bör i större utsträckning ske i fler lokalt anlagda våtmarker och synliggjorda vattendrag. Viktiga våtmarker i kommunen ska fortsätta att skyddas och utvecklas.

De kommande klimatförändringarna innebär nya risker för Örebro. Häftiga regn leder till lokala översvämningar och till att avloppsvatten, bakterier och miljögifter rinner ut i Svartån, Hjälmarén och andra vattendrag. Kommunen måste ha beredskap för detta genom att exempelvis inte bygga i områden med risk för framtida översvämning samt behålla strandnära grönområden så att de kan vara buffert för höga vattenflöden. Klimatförändringarna kan också leda till perioder med vattenbrist, det är därför viktigt att arbetet med att få örebroarna att spara vatten fortsätter under året.

Miljöpartiet föreslår att:

- Dagvattenhanteringen ska klimatanpassas genom mer grönstruktur - dammar, diken och gröna tak. Svartån och andra dricksvattentäkter ska bli vattenskyddsområden.
- Nya våtmarker ska inrättas för att förbättra vattenkvaliteten och minska föroreningarna, med start vid Mellringe.
- Uppströms reningsarbete av vattendragen ska förstärkas genom inrättande av en ny tjänst som samordnare.
- Småskaliga avloppsanläggningar ska testas i nya bostadsområden, för att öka omhändertagandet av näringsämnen.
- Reningsverket i Skebäck utrustas med en anläggning för att rena avloppsvattnet från läkemedelsrester. Inledning och pilotprojekt inleds under 2018.

Avfall och kretslopp

Att leva och bo medför alltid förbrukning och omvandling av resurser. Mat, vatten och energi för uppvärmning ger alltid upphov till restprodukter. Vårt avfall måste återföras till ett kretslopp av återvinning och återanvändning, och därför måste möjligheterna till källsortering öka. Men ännu viktigare är att kommunen arbetar med avfallsförebyggande åtgärder, inte bara i den egna verksamheten utan även i näringslivet. Vi vill att kommunen ska ha ett ekologiskt hållbart vatten- och avlopssystem som är kretsloppsanpassat. Detta kan innebära nya lokala avloppslösningar på många platser, vilket gör det enklare att ta tillvara näringsämnen innan de förorenas av annat avloppsvatten, för att kunna återföra dem till åkern.

De olika avlopps- och avfallstaxorna ska anpassas löpande så att de styr utvecklingen mot ett långsiktigt hållbart kretsloppssamhälle. Kostnad utifrån faktisk vikt är ett bra incitament för att minska avfallet.

Miljöpartiet föreslår att:

- Ambitionerna i kommunens avfalls- förebyggande arbete ska höjas utifrån avfallsplanen.
- Rötningen av matavfall ska byggas ut ytterligare, som insats till biogastillverkning.
- En klimatsäkring av VA-nätet ska inledas för att minska de klimatrelaterade riskerna.
- Kommunen ska fortsätta bygga ut återanvändningsstationer för ökat återbruk.
- Den hushållsnära avfallssorteringen behålls och förstärks, och sorteringen på offentliga platser utvecklas.
- Alternativa metoder för fosforåterföring ska utvärderas som alternativ till spridning av förorenat slam på åkrarna.

Kultur och fritid

Kultur har ett egenvärde. Kulturen är viktig för ökad folkhälsa, integration och jämställdhet. Kulturinstitutioner som bibliotek och museer är viktiga i samhället och kommer bli allt viktigare i framtiden som mötesplatser och demokratocentra, då fler människor kommer hit från andra länder, och människor har allt mer olika bakgrund och livsförutsättningar.

En meningsfull fritid är en grundläggande faktor för att vi ska må bra. Fysisk rörelse och aktivitet är också viktigt för att skapa hälsa och välbefinnande. Satsningar inom fritidssektorn leder indirekt till minskade kostnader i den sociala sektorn. För Miljöpartiet är sådana satsningar ett steg mot ett ekonomiskt och socialt hållbart samhälle.

Kultur och medskapande

Ett levande och oberoende kulturliv är viktigt för välfärden och demokratin. Kulturen skänker upplevelser, får oss att tänka och ger lust att skapa. Konstnärliga uttryck är en spegling av samhället och hjälper oss att förstå vår samtid och historia. Miljöpartiet vill bidra till utvecklingen av det levande kulturliv som finns i Örebro. Varje örebroare ska kunna ta del av kultur på jämlika villkor. Särskilt barn och unga ska få ta del av och själva vara en del av kulturskapandet.

Våra kulturarvsinstitutioner ska arbeta aktivt med frågor som rör mångfald, demokrati och lika rättigheter. Dessa institutioner, som förvaltar våra kulturarv och våra gemensamma minnen, bidrar till att skapa berättelser om vår historia. För att förebygga felaktiga rasistiska, homofobiska och sexistiska historieberättelser är det viktigt att arkiven, Läns museet och biblioteken ständigt arbetar med frågor som rör mångfald, demokrati och människors lika rätt och värde. Kommunen ska främja detta arbete.

Genom fria bidrag kan engagerade personer och grupper få stöd för sina idéer och bidra till ett rikt kulturliv. Ungdomar och medborgare med utomeuropeisk bakgrund är exempel på grupper som kan förnya kulturen om de hittar vägar till kulturbidragen. Musiksatsningen El Sistema som bedrivits på Hagaskolan och förskolan Blåmesen har varit framgångsrikt i att öppna dörren till kulturaktiviteter för barn som inte tagit del av dem tidigare. Utifrån de goda erfarenheter som gjorts bör denna satsning implementeras på fler skolor och förskolor i Örebro kommun.

Varje stadsdel och tätort ska ha sin naturliga kulturella mötesplats, med till exempel kvällsöppna stadsdelsbibliotek, filialer till kulturskolan, fritidsgårdar med studieförbundsverksamhet, samlingslokaler eller skaparverkstäder. Därför är det viktigt att vi till så stor grad som möjligt decentraliserar kultur ut i våra bostadsområden istället för att centralisera den.

Miljöpartiet vill också se en ny vision för Medborgarhusets framtida utveckling. Vi vill att byggnaden ska användas som den ursprungligen var tänkt - tillgänglig för alla örebroare och ett centrum för kultur, demokrati och medskapande. För att ha ett underlag till en vision för Medborgarhuset vill vi att en bred medborgardialog genomförs under 2018.

Miljöpartiet vill se att Kulturskolan blir mer tillgänglig för fler barn i hela Örebro kommun. Detta kan åstadkommas genom att verksamheten i större grad sker ute på skolor och att undervisning även förläggs dit under kvällstid för att erbjudas nära där barnen bor. Kommunen ska utreda en ökad samverkan mellan skola och kulturskola där Kulturskolans verksamhet i högre grad förläggs ute på skolorna för en likvärdig tillgång.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen utreder behov och förutsättningar för ett kulturliv tillgängligt för alla barn i kommunen. Utredningen ska ligga till grund för utformning av verksamheten i det föreslagna kulturkvarteret, och på ett mer hållbart sätt skapa goda utvecklingsmöjligheter för bibliotek och kulturskola.
- Kommunen främjar medborgardialog genom att skapa fler lokala mötesplatser i bostadsområden.
- En riktad satsning görs på lokalt folkbildningsbidrag till studieförbund för verksamhet som ökar integration, kompletterar SFI-undervisning och stödjer föreningsverksamhet bland människor i social utsatthet.
- Medborgarhuset ska utvecklas till att bli "örebroarnas framtida vardagsrum" - en mötesplats och arena för kultur och föreningsliv. Under 2018 ska en medborgardialog om husets framtida användning initieras av fastighetsägaren Örebroporten.
- En fortsatt utbyggnad av metoden El Sistema på ytterligare en skola under året, med målsättning att sprida till ytterligare skolor de kommande åren.

Utveckling av biblioteken

Kommunens bibliotek är viktiga platser för bildning. Där erbjuds människor att bygga sin egen kunskap, odla sina intressen och hitta den samhällsinformation de behöver. Miljöpartiet vill se ett utvecklat uppdrag till biblioteken där tillgänglighet, mångfald, utökade öppettider och delande ingår. Vi ser fler funktioner i framtidens bibliotek. Det kommer vara en viktig icke-kommersiell mötesplats och allmän yta som är öppen för alla. När människor i staden har alltmer olika livsförutsättningar, bakgrund och medievanor behövs platser där människor kan mötas och lära av varandra. Alla kulturinstitutioner, men framför allt folkbiblioteken, kommer vara viktiga i en framtid där allt fler människor kommer hit från andra länder och med varierande utbildningsbakgrund. I en sådan framtid behövs fler platser där människor kan bilda sig, mötas och bli en del av gemenskapen. Biblioteken har en mycket viktig roll kring främjandet av barns läsning. God läsförståelse hos barn ger bättre förutsättningar till delaktighet och inflytande senare i livet. Samverkan med förskolor och skolor bör stärkas, och alla barn ska ha tillgång till skolbibliotek med utbildade bibliotekarier.

Miljöpartiet vill se mer uppsökande biblioteksverksamhet som når fler örebroare. Detta kan åstadkommas bland annat genom sommarbibliotek i parker och andra platser utomhus. För att komma igång med verksamhetsutveckling och prova nytt bör stadsbiblioteket få en omställningsbar yta som möjliggör pop-up verksamhet. Det skulle kunna vara i kommersiella lokaler i anslutning till handel, eller i norrcity för att öka tillgängligheten och driva på stadsutveckling med kultur. Vi vill också att biblioteken ska erbjuda möjligheten att dela andra saker än böcker med varandra.

Miljöpartiet föreslår att:

- Ett nytt stadsdelsbibliotek ska byggas i Södra Ladugårdsängen och kan vara en del i ett stadsdelscenter med inriktning på kultur och fritid.
- Kommunen utvecklar stadsbibliotekets verksamhet och samverkan med andra aktörer genom tillskapandet av en omställningsbar yta/pop-up-bibliotek.
- Kommunen utvecklar bibliotekets uppdrag genom att främja delande av verktyg och andra prylar. En förstärkning görs av stadsdelsbibliotekens budget för verksamhetsutveckling.
- Försöksverksamhet genomförs med utomhus- bibliotek och uppsökande verksamhet i parker under sommaren.

Kulturevenemang och kulturutövande

Politiken har ett ansvar för att bidra till att det finns goda förutsättningar för alla människor att kunna skapa och att kunna ta del av kultur. Miljöpartiet vill se fler sätt att stötta spontana kulturinitiativ, fler utescener, mer kultur i skolan för alla, fler kulturverksamheter i Örebros olika delar, fler kreativa mötesplatser där människor kan dela kunskap, erfarenhet och saker med varandra. Vi vill se fördjupning och vidareutveckling av Open Art och Live at Heart, och vi vill se fler möjligheter för gatukonst i Örebro.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen verkar för att en fast utescen etableras i centrala Örebro.
- Kommunen bidrar till att en kreativ mötesplats utifrån konceptet Makerspace utvecklas i Örebro.
- Stadsbibliotekets verksamhet utvecklas genom att kommunen i samverkan med andra aktörer tillskapar en omställningsbar yta för olika tillfälliga kulturella aktiviteter.
- Kommunen utreder införandet av bidrag för spontana kulturinitiativ som är öppet för både föreningar och nätverk.
- En eller flera graffitiväggar inrättas i centrala Örebro.
- Kommunen ska verka för att Örebro slott (och området runt) får en stärkt funktion som mötesplats för deltagandekultur.

Främjande av föreningslivet

Många människor i Örebro engagerar sig ideellt. Att vi är med i föreningar eller andra frivilliga verksamheter är bra för samhällsgemenskapen, folkhälsan och demokratin. Föreningslivet är viktigt för att människor ska få utvecklas och uppleva gemenskap. Föreningslivet skapar även trygghet i samhället. När myndigheter arbetar tillsammans med olika föreningar ökar chansen att personer som är särskilt socialt utsatta får det stöd de behöver. För varje krona som Sverige satsar på föreningslivet, folkbildningen och idrotten får samhället mångfalt tillbaka, eftersom stödet betyder att människor känner att deras engagemang uppmuntras och underlättas. Vi vill uppmuntra föreningar som har demokratisk struktur och tar samhällsansvar.

Miljöpartiet vill att kommunen gör en översyn av sina föreningsbidrag för ungdomsorganisationer så att de blir rättvisa gentemot idrottsrörelsen, som i regel får högre bidrag per barn och ungdom som deltar. Kommunen behöver bli bättre på att främja organisering av unga för unga. Som en del i detta behöver bidragskriterierna ses över så att de är rimliga och tydliga för unga att förstå. Ett stort hinder för organisering och föreningsverksamhet är avsaknaden av lokaler och mötesplatser. Fler föreningslokaler behöver finnas tillgängliga, som är anpassade för både vuxna och barn, i alla stadsdelar och tätorter. Fler kommunala lokaler som inte används kvällstid bör öppnas upp och erbjudas föreningslivet kostnadsfritt.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen genomför en översyn av bidragskriterier och bidragsnivåer för ungdomsorganisationer i syfte att dessa ska bli mer rättvisa gentemot idrottsorganisationer.
- Föreningsbidraget kompletteras med möjligheten att söka bidrag för särskilda miljöprojekt. Kommunen stärker samverkan mellan områdesgrupper och civila aktörer inom Partnerskap Örebro.
- Nolltaxa utreds för föreningslokaler, liksom ökad tillgänglighet av tomma kommunala lokaler på kvällstid för föreningar.

En meningsfull fritid för alla

En meningsfull fritid är viktig för både barns och vuxnas hälsa och livskvalitet. Kommunens fritidsgårdar är resurser för ungdomars sociala miljö. Det är viktigt att verksamheten i dessa lokaler drivs på ungdomars initiativ, om än med stöd av vuxna. Fritidsgårdarna ska ges tillräckligt med resurser för sitt förebyggande arbete och ska vara lika attraktiva miljöer för alla ungdomar - pojkar som flickor.

Kommunen har länge investerat mest i mans- och pojkdominerade idrotter som ishockey, fotboll och skatepark. Dam- och flickidrotten behöver få resurser likställda med herr- och pojkidrotten. Dessutom ska samhällets resurser främst prioriteras till ungdoms- och breddidrott. Miljöpartiet vill därför att kommunen ska genomföra en kartläggning av behovet av nya lokaler för flickors idrottande, och även se över möjligheten att bygga om befintliga byggnader istället för att bygga nytt. Kommunen ska säkerställa att bidrag till föreningslivet är jämställda så att kvinnor och män respektive flickor och pojkar får lika tillgång till offentliga medel. En kartläggning ska också genomföras i syfte att uppnå helt jämställda hall- och anläggningstider. Det är angeläget att budgetmedel öronmärks för detta syfte.

Det är viktigt att människor har goda möjligheter till fritidsaktiviteter i närheten av sin bostad. Renovering ska därför påbörjas av de kommunala badhusen i stadsdelarna. Planering ska också inledas för byggandet av ett nytt badhus på norr. Denna investering kan delvis finansieras genom försäljning av kommunens del av Gustavsvik Resorts.

Tyvärr ser vi idag att barns och ungas glädje och lust till idrotten försvinner genom den tidiga selektion som sker i många idrotter. Barn utvärderas, väljs bort och lag toppas i tidiga åldrar. Detta vill vi motverka. Kommunen ska ställa krav på att de idrottsföreningar som får ekonomiskt stöd av kommunen erbjuder barnen inkluderande miljöer utan tidig selektion och elitsatsningar.

Kommunen bör utreda var en framtida etablering av en 4H-gård kan göras, med god tillgänglighet för alla örebroare. God kollektivtrafik ska vara en förutsättning.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen säkerställer jämställdheten i fördelning av både halltider och föreningsbidragen.
- Kommunens stöd till elitklubbarna minskas och fördelas i större utsträckning på föreningar inom breddidrotten med tydliga folkhälsoperspektiv.
- Krav på trygga och selektionsfria idrottsmiljöer ska ställas på de idrottsföreningar som får ekonomiskt stöd av kommunen.
- Örebro kommun ska arbeta för att andelen killar och tjejer som besöker fritidsgårdar jämnas ut och att hälsofrämjande och inkluderande miljöer erbjuds även för tjejer.
- Kommunen fortsätter att satsa på utvecklingen av utegym och elljusspår i alla tätorter.
- En förstudie som undersöker förutsättningarna för ett nytt Gymnastikens hus genomförs.
- Renovering påbörjas av de kommunala badhusen i stadsdelarna.
- Kommunen utreder möjligheten att bygga ett nytt badhus i de norra stadsdelarna genom ett IOP-samarbete med föreningslivet (idéellt offentligt partnerskap).
- Att etableringen av en 4H-gård i Örebro ska utredas och planeras.
- Medel öronmärks för jämställdhetssatsningar inom idrotten.

"I den skola Miljöpartiet verkar för ska inte barn och unga begränsas av sin bakgrund. Att lyckas i skolan ska inte vara avhängigt föräldrar med hög utbildningsnivå. Varje barn ska ges lika möjligheter och dessutom ha rätten att vara sig själv för att kunna växa till den hen vill vara."

KRAFTSAMLING FÖR EN BÄTTRE SKOLA

Miljöpartiet vill utveckla skolan genom tidiga insatser, bättre villkor för lärarna och ökad jämlikhet. Skolan i Örebro ska vara en hälsosam arbetsplats för både elever och personal, en trygg och lugn miljö där lärande får vara i fokus. Genom skolan ska barn och ungdomar få vilja och redskap att lära och utvecklas genom livet. Skolan ska ge eleverna verktyg för att fungera som aktiva samhällsmedborgare och uppmuntra till kreativitet, empati och kritiskt tänkande. Varje barn ska lära sig att skriva, läsa och räkna. Skolan ska också lära barn och ungdomar att skapa och delta i samhällsdiskussionen, samarbeta och umgås med andra och påverka sin egen livssituation. Alla barn ska ha tillgång till likvärdig undervisning och få en chans att utvecklas till fria, kreativa och självständiga individer. Alla ungdomar ska, när de avslutat sin skoltid, vara väl förberedda för ett livslångt lärande.

Den gröna skolan utbildar hållbara människor för en hållbar värld. Därför är kunskap om miljöfrågor och klimatförändringar särskilt viktiga. Skolan ska aktivt verka för en värdegrund av integration, jämställdhet och lika rättigheter. I den gröna skolan får varje människa möjlighet att vara sig själv och växa till den hen vill vara. Skolans uppdrag är att förbereda barn och unga på ett livslångt lärande. De ska förberedas och bildas för livet, inte bara arbetslivet. Kunskap om miljöfrågor och klimatförändringar är särskilt viktiga för en hållbar utveckling och därför behöver fler barn få möjlighet att skapa en relation till dessa frågor genom kontakt med naturen.

I den skola Miljöpartiet verkar för ska inte barn och unga begränsas av sin bakgrund. Att lyckas i skolan ska inte vara avhängigt föräldrar med hög utbildningsnivå. Varje barn ska ges lika möjligheter och dessutom ha rätten att vara sig själv för att kunna växa till den hen vill vara. De undervisningsmetoder som tillämpas i förskola och skola ska grundas i pedagogisk forskning och beprövad erfarenhet.

Kvalitetsarbete för ökad måluppfyllelse

Pedagoger ska få stöd att integrera naturupplevelsen i skoldagen genom en satsning på Naturskolan. Utöver att ta emot fler klasser ska naturskolan erbjuda fortbildningsmöjligheter för pedagoger i utomhuspedagogik, i syfte att bidra till pedagogisk mångfald och främja unga barns motorik och minska stillasittande. Kommunen ska även fortsätta arbetet med att rusta skolgårdar så att möjligheterna att bedriva undervisning utomhus ökar. Investeringsmedel skjuts till för att finansiera ett antal skolgårdsprojekt under året.

Kommunen ska även fortsätta det stora arbete som påbörjats i syfte att lyfta skolorna i kommunen så att eleverna klarar sig bättre i skolan och når högre resultat. Genom detta stora skolutvecklings- projekt kan kommunen stärka skolors pedagogiska modeller, stärka kompetensutveckling bland pedagoger samt sprida kunskap från forskning och 'best practice' med målet att förbättra elevernas resultat.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunens satsning på ett skolutvecklingsprojekt i syfte att förbättra elevernas resultat fortsätter under året.
- Kommunen satsar på lärarfortbildning i utomhuspedagogik genom att förstärka Naturskolan och centralt skolstöd.
- Kommunen genomför en satsning på grönare skolgårdar där 10 miljoner kronor används till att rusta skol- och förskolegårdar i syfte att förbättra möjligheterna till lärande och undervisning utomhus.
- Kommunen satsar på att skapa attraktiva lärartjänster i socialt utsatta områden genom riktade lönesatningar och riktade satsningar på kompetensutveckling för dessa lärare.

Profilskolor, pilotskolor och försöksverksamhet

Människor är olika och lär sig på olika sätt. För att det ska vara roligt och givande att gå i skolan är det därför viktigt att skolan kan möta varje elevs behov. Lärande bör vara något spännande och utmanande för alla elever. Detta förutsätter att kommunen kan erbjuda en mångfald av pedagogiska grepp inom skolan. Miljöpartiet vill därför se att det utvecklas fler och nya profiler på skolor.

Att jobba med profilskolor som samlar elever från hela staden utifrån intresse och inriktning blir ett angreppssätt mot den utbredda skolsegregation som finns i Örebro idag. Så skapas möten mellan elever utifrån gemensamma intressen, vilket oftare är starkare än att komma från samma geografiska område. Framtiden kräver en ökad förståelse kring miljö- och klimatfrågor och därför bör kunskaper ges tidigt om hur vi lever hållbart. Miljöpartiet vill se att en profilskola med fokus på miljö och hållbarhet startas.

Som en del i kommunens skolutvecklingsprojekt bör särskilda pilotskolor utses. På dessa skolor ska nya pedagogiska modeller, som bygger på forskning och beprövade arbetssätt, testas och följas upp av forskare. De arbetssätt som visar på positiva resultat ska spridas till fler skolor i kommunen.

En viktig del i skolutvecklingsprojektet är att kommunen även inför försöksverksamhet som ifrågasätter hur skolan traditionellt har arbetat, i syfte att stärka resultat, välmående och förutsättningar för pedagoger och lärare att få en bra skoldag. Exempelvis bör kommunen införa försöksverksamhet med senare start på skoldagen samt göra flera skolor läxfria.

Miljöpartiet föreslår att:

- En profilskola med fokus på miljö och hållbarhet skapas.
- Så kallade pilotskolor utses som en del i kommunens skolutvecklingsprojekt.
- Kommunen inför ett pilotprojekt på minst en skola där läxor avskaffas helt.
- Ett försöksprojekt med senare start på skoldagen på högstadiet införs.

Fler vuxna i skolan

Viktigast för en skola av hög kvalitet är välutbildade och engagerade lärare. Lärarna är nyckeln för att höja kunskapsresultaten i skolan. Vi vill att fler människor ska vilja satsa på att bli lärare och tror att bättre karriärmöjligheter, mer kompetensutveckling och högre lön kan locka många.

Miljöpartiet har i regeringen föreslagit att en investering i höjda lärarlöner genomförs. Med denna och andra insatser kan vi stärka och öka attraktiviteten för läraryrket och andra yrken som bidrar till att fler vuxna finns i skolan. Kommunen bör främja mentorskapsprogram mellan lärare för att nyanställda lärare ska få stöd i sin lärargärning.

Miljöpartiet vill minska lärarnas kringuppdrag så att de kan fokusera på att undervisa. Istället för en växande hög pappersarbete vill Miljöpartiet se till att lärarna får vara just lärare. Mindre administration för lärarna och fler medarbetare i skolan ger lärarna mer tid för undervisning och samtal med elever. Därför behöver vi anställa fler administratörer, studiehandledare och medarbetare inom skolhälsovården. Fler vuxna i skolan ger också ett tryggare skolklimat.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen stärker upp vuxennärvaro på skolor genom användandet av så kallade studiehandledare, med riktat fokus på stärkt modersmål.
- Kommunen satsar på att främja mentorskap inom lärarkåren.
- Kommunen avlastar lärare genom att utreda användandet av stöttande personal såsom administratörer, vaktmästare och skolbibliotekarier m fl.
- Kommunen ska fortsatt prioritera höjning av lärarnas löner vid löneöversyn. Lärare på skolor i socioekonomiskt utsatta områden ska särskilt premieras vid löneöversyn i syfte att skapa attraktiva lärartjänster.
- Kommunen inför en särskild lärartjänst där en lärare under en begränsad tid kan resursplaceras på en annan skola med särskilt stora behov.
- Kommunen inför tvålärarsystem i skolor i socialt utsatta områden.

Förebyggande arbete och jämlikhet i skolan

Att tidigt se barn och deras behov är avgörande för att de ska klara sig bra i skolan. Därför behövs nya verktyg för att minska barngruppernas storlek i förskolan. Miljöpartiet vill införa begränsningar av barngruppernas storlek som utgår utifrån ålder och personalantal. Detta förutsätter att ansvariga politiker har statistik om barngruppernas storlek som följs upp utifrån om det är en grupp med små eller stora barn alternativt blandat. Grupper ska kunna utökas om det finns goda skäl som inte är ekonomiska. Att öka en barngrupps storlek ska endast göras om det innebär positiva konsekvenser för gruppen.

Miljöpartiet ser även behovet av att utöka skolhälsovården så att barn och elevers tillgång på skolkuratorer och skolpsykologer förbättras. Detta är även en viktig åtgärd för att möta gruppen med nyanlända elever som blir fler i Örebro skolor. Miljöpartiet vill därför se en inventering av behoven av psykologer och kuratorer i skolan och att personalresurserna fördelas efter skolornas behov. Skolhälsovården ska fördelas kompensatoriskt.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen inför begränsning av barngruppers storlek i förskolan som bygger på att skapa en tröghet i utökandet av barngrupper.
- Kommunen stärker skolhälsovården så att barn och unga får en förbättrad tillgång till skolkurator och skolpsykolog.

Jämlikhet och lika förutsättningar i skolan

Vi ser att elevernas olika hem- och familjeförhållanden ger olika förutsättningar i skolan och för det framtida livet. Skolan ska användas som ett verktyg för att motverka orättvisor, och ge alla en hoppfull framtid oavsett härkomst, socioekonomisk bakgrund och funktionsförmåga. Ett barns möjlighet att lyckas i skolan ska inte vara beroende av föräldrarnas utbildningsnivå.

Barn som växer upp i familjer i ekonomisk utsatthet ska ges samma möjligheter att klara sig i skolan som andra barn. Därför behöver arbetet med att ta bort de dolda avgifterna fortsätta. Kommunen ska öka stödet till läxhjälsverksamhet. Kommunen ska även verka för att ett så kallat sportotek etableras för att möjliggöra delande av nödvändig utrustning för sport och friluftaktiviteter, så att alla barn i kommunen har möjlighet till en likvärdig idrottsundervisning. Redan idag finns en särskild cykelpool hos tekniska förvaltningen där skolklasser kan låna cyklar till utflykter, men arbetet kan utvecklas.

Vi vill se över möjligheterna att erbjuda samtliga elever i mellanstadiet och högstadiet kostnadsfria busskort, samt att gymnasiekortet utökas för resande till fritidsaktiviteter. Detta för att minimera det fria skolvalets negativa konsekvenser. Dessa busskort skapar en reell tillgång till det fria skolvalet för fler familjer som har det tufft ekonomiskt. Idag begränsas familjers valmöjligheter utifrån om föräldrarna kan skjutsa eller har råd med ett busskort. Ett busskort ökar även rättvis tillgång till fritidsaktiviteter i andra delar av staden, vilket främjar möten och en aktiv fritid.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen bygger fortsatt ut läxhjälp inom fritidsverksamheter genom ekonomiskt stöd till aktörer från det civila samhället samt i egen regi.
- Kommunen undersöker möjligheter för att alla barn på förskola och fritidshem ska ha rätt till kostnadsfri frukost.
- Kommunen inför busskort till samtliga elever i åk 4-9 för att tillgängliggöra fritt skolval och fritidsaktiviteter utanför det egna bostadsområdet.
- Kommunen verkar för att giltighetstiden på gymnasiekorten utökas för att möjliggöra resande på kvällar till och från fritidsaktiviteter.
- Kommunen stöttar utvecklingen av en fritidsbank som lånar ut material och utrustning till idrotts- och friluftaktiviteter i skolan och på fritiden.

Rättvis tillgång till skolbibliotek och kultur

Att alla barn, oavsett bakgrund, ska få möjlighet att skapa och uppleva kultur är en del av en likvärdig och rättvis skola. Barn som tidigt får möjlighet till kreativa och estetiska uttryck får ofta en bättre språklig utveckling än barn utan estetisk stimulans. Estetiska ämnen är viktiga eftersom de ger eleverna bättre förutsättningar till högre livskvalitet under hela livet. Det behövs ett utvecklingsarbete för att stärka skolbibliotek på kommunens skolor. Skolbiblioteken bör ses som ett nav på skolan för lärande men även skapande. Det räcker inte med en hylla med böcker utan det behövs utbildad personal som kan främja och utmana elevernas läsning, kunskapsinhämtning och kreativa uttryck.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen säkerställer att elever garanteras att få ta del av kulturupplevelser och att de själva får utöva kultur varje läsår.
- Kommunen utvecklar skolbiblioteken och anställer fler skolbibliotekarier.
- Kommunen genomför en särskild satsning på att främja barns läsande med fokus på pojkars läsande.
- Kommunen utreder en ökad samverkan mellan skola och kulturskola där kulturskolans verksamhet i högre grad förläggs ute på skolorna för en likvärdig tillgång.

Innovation, entreprenörskap och kreativitet i skolan

I skolan fostras och utbildas människor för en framtid vi inte vet något om. Det vi vet är att det finns stora samhällsutmaningar och problem som nya generationer behöver lösa på kreativa och innovativa sätt. Skolan behöver stärka upp sitt arbete med att främja kreativitet, innovation och entreprenörskap i utbildningen. Det räcker inte med att som idag endast ha snäva satsningar för att främja entreprenörskap och företagsamhet utan det behövs en skola som tillåter barn och elever att tänka i nya banor.

Skapande är ett verktyg för att främja kreativitet. Därför bör kommunen verka för att skolan samverkar i högre grad med kulturskolan för att främja konstnärlighet hos barn. Skolan bör även öka samverkan med den kommunala teknikskolan KomTek för att öka elevers teknikintresse och uppfinnarförmågor.

Allt mer framträder det som tydligt att framtiden kommer kräva att människor har en grundläggande kunskap i programmering. Dessvärre är detta idag ett område som är väldigt könskodat som manligt. Genom en jämställdhetsatsning bör kommunen genom KomTek verka för att främja unga tjevers teknikintresse. Om programmering görs till obligatoriskt skolämne eller på annat sätt tydligt kommer in i undervisningen har förhoppningsvis Örebro kommun ett försprång genom att ha knäckt koden till hur undervisningen kan göras jämställd och normkritisk.

Inom gymnasieskolan har Ung Företagsamhet en viktig roll för att utveckla ungdomars kreativitet och entreprenöriellt tänkande. Att få prova på att driva ett eget UF-företag är en viktig lärdom som för många öppnar vägen för eget företagande längre fram i livet.

Miljöpartiet föreslår att:

- En utökning av KomTek görs för att stärka samverkan med skolor, stadsdelsbibliotek och fritidsgårdar.
- Kommunen främjar tjevers teknikintresse med särskilt fokus på programmering inom ramen för KomTek.
- Alla gymnasieungdomar ska få möjlighet att starta ett UF-företag under sin skolgång.

Trygghet genom normkritiskt arbete och genuspedagogik

Skolan ska arbeta aktivt för jämställdhet och lika rättigheter. Alla barn ska ges jämlika och trygga uppväxtvillkor. Grundläggande i ett jämställt samhälle är att flickor och pojkar, kvinnor och män - samt alla andra - har samma möjligheter och samma tillgång till resurser. Detta gäller förstås även i skolan. Barn möter tidigt normer kring könsroller som riskerar att begränsa och diskriminera genom hela livet. Vi vill att alla barn, oavsett könsidentitet, ska ha samma chans att utvecklas till fria och självständiga individer. Därför är det viktigt att bedriva ett normkritiskt arbete redan från förskolan. Det ska finnas en hög grundkompetens kring lika bemötande och genuspedagogik bland de vuxna som möter barn och unga i sitt arbete.

Ett tryggt skolklimat är viktigt för alla som verkar på en skola. Trygghet uppnås i en miljö där alla är respekterade. Därför är det viktigt att mobbning, diskriminering och trakasserier mot elever och skolpersonal förebyggs och motarbetas aktivt. Inom skolan, som i resten av samhället, råder en stark heteronorm. Unga HBTQ-personer är mer utsatta för hot, våld och diskriminering än andra unga och mår därför sämre. Varken homo-, bi- och transfobi, rasism eller sexism ska tolereras inom skolans värld. Varje elev ska få det stöd hen behöver för att kunna utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och kunna nå målen i skolan. För detta krävs kompetent personal och tillräckligt med resurser för att skapa en jämlik och tillgänglig skola för alla.

I syfte att klara framtidens kompetensförsörjning och få en ökad mångfald ska förskolan vara en av flera kommunala arbetsplatser som är med i ett arbete som motverkar stereotypa yrkesval genom feriepraktik. Jämställdhet inom förskolan kan även främjas praktiskt genom konkreta satsningar på lekmiljö. Genom att satsa på grönare skolgårdar med höga lekvärden där barnen har tillgång till löst material kan vi främja en mer jämställd lek.

Barn och unga har rätt till delaktighet och inflytande i sin vardag i skolan. Genom att eleverna i tidig ålder får lära sig demokrati och inflytande blir de aktiva medskapare av skoldagen och innehållet i undervisningen och blir bättre förberedda att agera för inflytande i kommande arbets- och föreningsliv. Eleverna lär sig mer, blir mer engagerade och tar mer ansvar då förtroendet ges att vara med och påverka och att vara delaktig. Därför bör kommunen verka för att stärka elevråden och elevinflytandet.

Miljöpartiet vill att människor i högre utsträckning ska kunna vara med och ta beslut över saker som berör deras liv. Inom skolan ser vi en stor möjlighet att öka det lokala självstyret så att personal och elever får mer att säga till om. Kommunen bör därför verka för att minst en skola inför en lokal skolstyrelse bestående av personal, elever och föräldrar.

Kommunen ska verka för att en oberoende ombudsman inrättas i syfte att följa upp efterlevnaden av barns rättigheter och barnkonventionen i kommunen, och då framför allt inom förskola och skola. Detta kan ske i samarbete med civilsamhället.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen påbörjar ett flerårigt utbildningsarbete i genuspedagogik och normkritik för att stärka kompetensen på skolor och förskolor.
- Könneutrala individuella dusch- och omklädningsrum införs i anslutning till idrottsaktiviteter som kräver omklädning.
- Kommunen verkar för att en ombudsmannafunktion för barns rättigheter inrättas i Örebro, inom kommunens verksamhet eller i samarbete med civilsamhället.
- Kommunen påbörjar ett utvecklingsprojekt för jämställda lekmiljöer.

Bättre skolmat och mindre miljöpåverkan

Bra skolmat är grundläggande för elevernas utbildning. Skolmåltiden hjälper eleverna att kunna arbeta hela dagen och får dem att må bra. Genom att erbjudas miljövänlig skolmat lär sig barn att leva sunt och ta ansvar för framtiden. Miljöpartiet tycker därför att maten ska vara god, ren och rättvis.

God mat är ett mångtydigt begrepp som handlar om mycket mer än de näringsämnen en maträtt innehåller. I Örebro skolor vill vi därför kraftigt öka andelen mat som är ekologisk, klimatsmart och fri från gifter. Vi vill minska matens klimatpåverkan genom att använda mindre kött och mer grönsaker, bönor och baljväxter. Vi vill lyfta fram närodlade och ekologiska råvaror och fler vegetariska maträtter. Hälsosofarliga tillsatser och transfetter ska inte förekomma alls i skolmaten. Matsvinnet ska minska i de kommunala köken.

Enskilda vegetariska dagar är inte tillräckligt för att stoppa överkonsumtionen av kött i skolan, som bidrar till en total konsumtion långt över de rekommendationer som finns för hälsosamt intag.

Kommunen behöver ta ansvar för att våra skattemedel används effektivt och till mat som är hälsosam för barnen, bra för miljön och håller en hög kvalitet. På sikt behövs ett skifte av normen i kostverksamheten där vegetariskt serveras som regel, såvida inte andra kostpreferenser har anmälts. På så sätt kan kött av sämre kvalitet bytas mot mer grönsaker, bönor och baljväxter med möjlighet till konsumtion av mer hälsosam fisk och kött av hög kvalitet för dem som så önskar.

Nyckeln till att skolmaten ska fungera som just ett verktyg för ökat välmående och koncentration hos elever är att den lagas nära människor, doftar och smakar som god mat ska göra och serveras i en lugn och skön miljö utan stress. För detta behövs ett genomtänkt arbete från tillagningen i lokala kök till intaget i en lugn matsal tillsammans med pedagoger som inte ska behöva betala för maten när de arbetar.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunens skolor ska servera flera rätter att välja på vid varje måltidstillfälle.
- Kommunen verkar för att mängden kött som serveras i förskolor och skolor ska halveras under innevarande mandatperiod.
- Kommunen verkar för att huvuddelen av kosten ska vara ekologisk och närproducerad.
- Kommunens kostorganisation ska minska matsvinnet genom ett fortsatt systematiskt arbete i alla offentliga kök.
- Kommunen ska påbörja ett arbete där vegetarisk kost ökar betydligt under året med målet att vegetariskt blir norm i skolan.

Nya lokaler och miljöer för framtidens förskolor och skolor

När staden växer ökar konkurrensen om ytan, och det är viktigt att barnens utemiljöer tryggas både till storlek och kvalitet. Miljömedvetenhet ska genomsyra byggande och drift, val av material, energiförbrukning och transporter i skolan såväl som all annan kommunal verksamhet. Inomhusmiljön ska vara bullerfri och lugn. Mögel och andra skador ska åtgärdas omedelbart. Som regel bör skolbyggnader byggas klimatsmart och hållbart.

Kommunen behöver kunna garantera att förskolebarn har en god miljö på förskolan samt tillräckligt stor lektyta att vistas på. Därför bör kommunen ta fram riktlinjer i form av en handbok för byggen där minimikrav finns för lokalers och gårdars kvalitet och storlek. Förskolegårdar och skolgårdar behöver vara intresseväckande och levande för att bjuda in till utevistelse, lek och rörelse.

Därför ska kommunen satsa på ett kvalitetsarbete där planerare anställs för att utveckla gröna skolgårdar med möjligheter till utomhuspedagogik och odling. Kommunen ska genomföra en kartläggning av förskolors och skolors utemiljöer med fokus på tillgänglighet, miljö och möjlighet att använda gården pedagogiskt. För att minska risken för att små barn exponeras för miljögifter och hormonstörande ämnen vill vi att kommunens förskolor ska vara fria från skadliga plaster och kemikalier. Därför måste materialval, leksaker och byggnader väljas och utformas på hållbara sätt.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen tillsätter en samordnare för att alla förskolor och grundskolor ska kunna Grön flagg-certifieras.
- Kommunen satsar resurser för att genomföra handlingsplanen för plastfria och giftfria förskolor.
- Kommunen stärker upp med skolgårdsplanerare och genomför investeringar på utomhusklassrum och upprustning av skolgårdar.
- Uppförandet av en helt klimatneutral förskola påbörjas under 2018.

Gemensamma resurser för en grönare skola

När Örebro växer byggs förskolorna ut och gårdarna blir ofta mindre. Detta måste vi kompensera med spännande och gröna utflyktsmål. Vi vill skapa centrala resurser i form av en naturverkstad - en bemannad naturlekplats - någonstans i Örebro som förskolor kan besöka i syfte att stärka kontakten med naturen och lära sig om miljön. Att ge barnen möjlighet att odla egna grönsaker stärker deras förståelse för hur maten kommer till tallriken, hur naturen fungerar och hur miljön påverkas. Genom att inrätta en skolträdgård så kompletteras naturskolan med en gemensam resurs för Örebros alla skolor för att eleverna ska lära sig om odling, ekologi och matproduktion.

Temalekplatser, dvs större lekplatser med skilda teman i olika delar av staden, är också viktiga resurser för förskolor och skolor som utflyktsmål och mötesplatser för barn och vuxna från olika stadsdelar.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen bygger en temalekplats och planerar för ytterligare en om året under nästa mandatperiod.
- En naturverkstad skapas som central resurs för förskolan.
- Kommunen inrättar en skolträdgård som central resurs för grundskolan.

“Först när våra omedelbara behov är tillgodosedda, såsom tak över huvudet, trygg försörjning och att nära och kära mår bra och får den omsorg de behöver, är vi beredda att verkligen lyfta blicken och ta ett större ansvar för de långsiktiga frågorna. Därför är välfärden en förutsättning för en solidarisk och långsiktigt hållbar samhällsutveckling.”

SOCIAL VÄLFÄRD

I det gröna samhället handlar välfärd om hållbar livskvalitet – socialt, ekologiskt och ekonomiskt. Trygghet och självbestämmande ska finnas för varje människa, på lika villkor och anpassat efter var och en. Först när våra omedelbara behov är tillgodosedda, som att ha tak över huvudet, en trygg försörjning och att nära och kära mår bra och får den omsorg de behöver, är vi fullt beredda att verkligen lyfta blicken och ta ett större ansvar för de långsiktiga frågorna. Därför är välfärden en förutsättning för en solidarisk och långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Vård, omsorg och socialtjänstens arbete är avgörande för hela samhällets livskvalitet. Insatserna från omsorgen får inte enbart handla om kroppen, utan måste utgå från den enskilda personens samlade behov och önskemål för att bidra till en verkligt god livskvalitet. Vissa behov är mer grundläggande än andra, som till exempel mat, hygien och värme. Men ofta underskattas värdet av det icke-materiella, som samtal, meningsfull fritid och känslan av att kunna vara ledig och ta hand om sig själv.

För att svara mot människors olika behov krävs god kännedom om den som behöver stöd och situationen hen befinner sig i. Det är därför viktigt att samarbetet mellan olika yrkesgrupper och verksamheter utvecklas. Dagens och morgondagens sociala problem kräver kreativa och alternativa helhetslösningar för att människor inte ska utsättas för lidande, lämnas ensamma eller ryckas ur sina sociala sammanhang eller fysiska miljöer. För att våra anställda ska klara det krävs god arbetsmiljö och rättvisa villkor.

Äldreomsorg

Att ingå i ett socialt sammanhang och ha tillgång till stimulerande och meningsfulla aktiviteter är förutsättningar för god hälsa och ett värdigt liv. Vi vill att alla äldre ska ha möjlighet att vara aktiva och må väl så länge som möjligt. Bostäder ska utformas så att människor får större möjlighet att bo kvar även när hälsan börjar svikta. Det kräver en hemvård med hög kvalitet och den vårdbehövandes behov i fokus.

Den som inte längre kan eller vill bo ensam ska kunna erbjudas bra alternativ, permanent eller tillfälligt. För att minska köerna och göra det lättare att få komma till ett vårdboende behöver fler äldreboenden byggas. Vi vill att kommunen ska arbeta med profilering av äldreboenden, med till exempel musik och kultur, olika modersmål, odling och avdelningar med särskild kompetens för döva och blinda. Kommunen behöver även HBTQ-certifierade boenden.

Hemvården ska fokusera på att anställa flerspråkig personal för att äldre ska kunna få vård på sitt modersmål. Djur, natur, odlingsbänkar och trädgårdsaktiviteter kan öka välbefinnandet och göra vardagen mer meningsfull. Detta vill vi förverkliga genom breda lösningar, gärna i samarbete med dagvården, andra förvaltningar inom kommunen och med civilsamhället.

Miljöpartiet föreslår att:

- Fler parboenden ska inrättas för par där bara den ena är vårdbehövande.
- Personalomsättningen ska minska så att de äldre möter färre och mer välbekanta ansikten.
- Kommunen ska påbörja försöksverksamhet med rehabiliteringsträdgårdar.
- Örebro kommun ska ligga i framkant i bruket av ny teknik, bland annat i schemaläggning, e-hälsa och digitala välfärdstjänster.
- Avdelningar med särskild kompetens för döva och blinda ska inrättas.

Hemvård och äldreboenden

Kommunens hemvård har länge haft stora organisatoriska problem. Det leder till sämre arbetsmiljö och sämre vård och omsorg. De senaste två mandatperioderna har hemvården tillförts hundratals miljoner extra för att få ordning på verksamheten, men resultaten har uteblivit. Vi vill göra en ordentlig genomlysning av verksamheten för att komma till rätta med problemen. Det är en förutsättning för att skapa en hemvård som håller måttet och kan fokusera på att höja livskvaliteten i stället för ekonomisk krishantering. Även i kommunens vård- och omsorgsboenden finns brister. Arbetet med grundläggande kvalitetssäkring – det vill säga att förhindra vanvård – har inte fungerat. Vi anser att kommunen under det kommande året måste starta en fullständig kvalitetsuppföljning av alla boenden, såväl kommunala som privata, och ta fram nya rutiner för den fortsatta kvalitetssäkringen.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen genomför en genomlysning av hemvården
- Kvalitetsuppföljningen av alla vård- och omsorgsboenden ska bli bättre.
- Nya former och rutiner för kvalitetssäkring utreds

Demensvård

Andelen äldre i befolkningen förväntas öka med 30 procent mellan 2010 och 2050. Det innebär att en fjärdedel av befolkningen kommer att vara 65 år eller äldre år 2050. När livslängden ökar stiger även antalet demenssjuka. I dag tvingas många möta begynnande glömska och förvirring i ensamhet. Ingen borde behöva vänta länge på att få det bistånd som behövs. Därför behövs fler utbildningsinsatser för såväl personal och närstående som för allmänheten. Vi vill utveckla både Demenscentrum och dagvården för demenssjuka och säkerställa att dagvården finns på fler platser i kommunen.

Miljöpartiet föreslår att:

- Minnesmottagningens förebyggande verksamhet ska utvecklas vidare.
- Demensdagvården ska utökas och finnas i alla delar av kommunen.
- Vården för äldre med andra modersmål än svenska ska bli bättre.
- Utbildningsnivån hos personalen ska höjas vad gäller demenssjukdomar.

Mat är livskvalitet

Maten spelar en avgörande roll för människans välbefinnande. Vi vill öka antalet tillagningskök så att de i större utsträckning ligger i anslutning till verksamheten. Det minskar behovet av transporter, varmhållning och skapar en trevligare miljö där dofterna från köket sprids i lokalerna. För att maten vi äter ska ha en lägre klimatpåverkan och högre kvalitet vill vi öka andelen ekologiska och närodlade ingredienser samt minska mängden kött. Ur ett hälsoperspektiv är det viktigt att måltiderna planeras efter den vårdbehövandes behov och inte efter personalens arbetsschema.

Miljöpartiet föreslår att:

- Tillagningskök ska i hög utsträckning finnas i anslutning till verksamheten.
- Andelen ekologiska och närproducerade livsmedel i kostverksamheten ska öka.
- Kvaliteten på måltiderna och måltidsmiljöerna ska bli bättre.
- En kvalitetssatsning på kommunens matlådor ska öka efterfrågan i stället för att avgifterna höjs.

Förebyggande arbete

Långsiktigt socialt arbete handlar om att stärka sammanhållningen i samhället. Genom att tidigt identifiera risker kan problem förebyggas tidigt. Sociala problem som kriminalitet, missbruk och psykisk ohälsa är en stor kostnad för samhället i form av pengar, lidande och förlorad livskvalitet. Det är i regel enklare och billigare att förebygga än att ta hand om problemen i efterhand.

Kommunens förebyggande arbete måste utvecklas och fördjupas på alla plan för att undvika lidande och förlorade möjligheter. Tidigt stöd till personer som riskerar att utveckla problem är bra för deras eget välmående och lönsamt för samhället. Därför bör sådana insatser betraktas som sociala investeringar. Vi vill utveckla riktlinjerna för kommunens sociala investeringsfond genom att förenkla ansökningsprocessen och vidga den i dag alldeles för snäva definitionen av vad som är en social investering.

Kommunens familjecentraler spelar en viktig roll i det förebyggande arbetet. De är populära mötesplatser för småbarnsfamiljer och för många en viktig kontaktyta mot samhället. Vi vill utveckla familjecentralernas verksamhet och öka tillgängligheten för fler. Vi föreslår också ett fördjupat samarbete mellan socialtjänsten och BVC. Bland vissa som lever i social utsatthet är förtroendet för socialtjänsten lågt, till skillnad från BVC. Genom att följa med på BVC-sköterskornas hembesök kan socialtjänsten bli tillgänglig på annat sätt och stegvis bygga upp förtroendet hos de som eventuellt behöver hjälp.

Vid varje större beslut om förändringar i skolan, vården, omsorgen eller socialtjänsten ska en konsekvensanalys göras både av de långsiktiga samhällsekonomiska effekterna och av hur anhöriga till berörda medborgare påverkas.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen ska införa en förebyggarmodell där även långsiktigt positiva effekter av förebyggande arbete beräknas.
- Riktlinjerna för kommunens sociala investeringsfond ska utvecklas.
- Socialförvaltningens uppsökande och förebyggande arbete ska förstärkas med fler fältassistenter och kuratorer.
- Kommunens familjecentraler ska utvecklas.
- Socialtjänstens samarbete med BVC fördjupas.
- Samarbetet mellan skola, socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri ska utvecklas.
- Högre grad av vetenskaplighet ska tillämpas i förebyggandet av skadliga beteenden hos barn.

Hälsa och livskvalitet

I ett rikt liv finns självbestämmande, socialt umgänge och känslan av att vara inkluderad. Oavsett om du bor i eget hem eller i någon annan boendeform så måste varje dag få lov att bära på inslag som berikar livet, utifrån dina egna förutsättningar och intressen. Även äldre och människor med funktionsnedsättningar ska ha möjlighet att uppleva samvaro och gemenskap. Alla ska kunna delta i fysiska och kulturella aktiviteter på lika villkor. Vi vill till exempel kunna erbjuda körsång, teater och dans för äldre och för människor med funktionsnedsättningar. Sång och musik är särskilt viktiga inom demensvården eftersom de väcker minnen och många andra delar av människan till liv. Vi vill att kommunens bibliotek ska vara enkla att använda oavsett om du bor hemma eller på någon form av särskilt boende.

Miljöpartiet föreslår att:

- Friskvårds- och hälsopedagoger ska användas för att uppmuntra till rörelse.
- Kommunen ska teckna ett treårigt avtal med stiftelsen En frisk generation, för att främja långsiktig folkhälsa.
- Örebronormen för försörjningsstöd ska moderniseras med bland annat cyklar till barn, mobiltelefon, dator och internet samt ordinerade sjukresor.

Tillgänglighet

Tillgänglighet och delaktighet är mänskliga rättigheter. Trots detta diskrimineras personer med funktionsnedsättningar ofta i samhället och på arbetsmarknaden. Bristande social och fysisk tillgänglighet hämmar egenmakten hos personer med funktionsnedsättningar och bidrar till isolering och sämre livskvalitet. Örebro kommun måste säkerställa att alla örebroare på lika villkor kan vara delaktiga i och ta del av kommunens utrymmen och verksamheter.

Hjälp- och stödinsatser anpassade efter individuella behov är ofta avgörande för att människor ska uppnå en tillräckligt hög grad av självständighet. Hjälpmiddel minskar ofta både behoven av vård- och omsorgsinsatser och hälsoriskerna för vårdpersonalen. Dagens tekniska och medicinska utveckling måste i än högre grad komma till användning för att göra människors liv lättare. Den utvecklingen kommer dock aldrig att ersätta det mänskliga mötet. Människor med psykisk ohälsa eller andra osynliga funktionshinder faller ofta mellan stolarna. Samverkan mellan regionens psykiatri och kommunens socialpsykiatri behöver bli bättre.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen ska utreda möjligheterna för ett mellanboende i samverkan mellan landstinget och kommunen.
- Lämpliga bostäder och vårdformer ska kunna erbjudas i närmiljön i hela kommunen.
- God tillgång till hjälpmedel och arbetsterapi ska garanteras.
- Korttidshem för barn med funktionsnedsättning ska hålla dagöppet.
- Behovet av ett teckenspråkigt Komvux ska utredas.
- Boendeinflytande för människor med funktionshinder ska öka.
- En handlingsplan för ökad framkomlighet i alla delar av kommunen och för tillgängliga offentliga lokaler och utomhusmiljöer ska tas fram.

Socialt företagande och den idéburna sektorn

Den sociala välfärden i kommunen ska utmärkas av långsiktigt tänkande och inflytande. Alla ska känna sig delaktiga i den vård som berör dem, och därför kan välfärdens verksamheter inte hanteras som vilken marknad som helst. Ideella organisationer och frivilligsektorn har stor betydelse för vår gemensamma välfärd. Vi värdesätter icke vinstdrivna aktörer inom välfärdssektorn och vill att deras initiativ och engagemang ska synliggöras, stödjas och uppmuntras. Det är också viktigt att kommunen bidrar för att tillgängliggöra idéella insatser för de med annat modermål än svenska. Därför skall bidrag kunna sökas för språktolkar.

Vi vill stärka samspelet mellan den offentliga och den idéburna sektorn och stödja den sociala ekonomin. Det kan röra sig om verksamheter som bedrivs av ideella föreningar, kooperativ eller stiftelser. Vi vill stärka människors möjligheter att välja välfärdstjänster på ett sätt som passar dem själva, men också ge dem förutsättningar att bidra med egna initiativ. Den sociala ekonomin blir en allt viktigare del av samhället och av ekonomin i stort. Det blir allt mer uppenbart att ekonomin och verksamheterna inom privat och offentlig sektor i dag inte räcker till för att tillhandahålla välfärdstjänster ett solidariskt samhälle. Vi vill se en fördjupad samverkan och utvecklade samarbetsformer mellan kommunen och civilsamhället för att stärka de sociala strukturerna bland äldre med och utan omsorgsbehov.

Miljöpartiet föreslår att:

- Möjligheterna att ge människor med kognitiva funktionsnedsättningar eftergymnasial utbildning, exempelvis enligt SV Kulturcolleges modell ska undersökas.
- Kommunen ska verka för ökad mångfald bland sina anställda, vad gäller exempelvis bakgrund och funktionsnedsättning.
- Kommunen ska verka för ökad etablering av icke vinstdrivande sociala företag.
- Nya arbetstillfällen ska skapas genom stöd till aktiviteter i den sociala ekonomin.
- Möjligheterna för den idéburna sektorn att bedriva välfärd ska utökas.
- Medel avsätts för stärkning av föreningsbidragen till föreningar verksamma inom det sociala området. Bidraget kan användas bland annat för att anlita språktolkar i föreningslivet.

Tätare socialt skyddsnät

När samhället misslyckas med att ge alla det utrymme de behöver för en god livskvalitet behövs ett väl fungerande socialt skyddsnät. Människor som diskrimineras och förtrycks eller som på andra sätt är socialt utsatta eller marginaliserade har samma rätt till ett bra liv som alla andra. Förebyggande arbete och ett starkt och rättvist socialt skyddsnät förutsätter varandra och får aldrig ske på varandras bekostnad. I alla kommunens verksamheter är det viktigt att varje människa alltid blir bemött med respekt. Ett värdegrundsarbete pågår redan i kommunen, och vi vill att diskussionen kring värdegrunder ska hållas levande inom allt socialt arbete.

Hemlöshet

Människor som av olika anledningar saknar boende möter stora hinder när de försöker skaffa en bostad. Utan bostad får de inget jobb, utan jobb får de inga inkomster och utan inkomster får de ingen bostad. Bostad först-konceptet bryter den onda cirkeln genom att en människa som saknar bostad helt enkelt får en. Bostaden blir sedan grunden för att ta itu med övriga hinder, som till exempel missbruk.

Miljöpartiet föreslår att:

- Arbetet enligt Bostad först-modellen ska utvecklas vidare.
- Dagverksamheten för hemlösa ska utvidgas och göras tillgänglig året runt.
- Föreningar och frivilligorganisationer som arbetar mot hemlöshet ska få bättre stöd.

Våld i nära relationer och mäns våld

Mäns våld är ett stort samhällsproblem. Den som utövar våld är oftast en man, och vid våld i nära relationer är det oftast kvinnor och barn som drabbas. Våld i nära relationer har ofta ett samband med social utsatthet och missbruk men förklaringen finns inte minst i den patriarkala könsmaktsordningen. Våld inom relationer som faller utanför heteronormen är ett problem som fortfarande i stor utsträckning osynliggörs. Därför är det viktigt att den personal som ska möta våldsoffer alltid har rätt kompetens. Miljöpartiet vill stödja inte bara Kvinnohuset utan även mansmottagningar, och vi vill satsa på både förebyggande och rehabiliterande verksamhet.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen ska arbeta förebyggande och rehabiliterande med förövare av våld i nära relationer.
- Kommunen ska arbeta aktivt och intersektionellt mot hedersrelaterat våld och förtryck.
- Systemet med social förtur inom bostadsmarknadens kösystem ska utvidgas.
- Värdegrundsarbetet ska integreras i alla kommunens verksamheter och bolag.
- Kommunens jämställdhets- och icke-diskrimineringsplan ska utformas med en intersektionell utgångspunkt och inkludera ett HBTQ-perspektiv.
- Socialförvaltningens HBTQ-kompetens ska stärkas ytterligare.
- Kommunen påbörjar arbetet med att flytta ut socialtjänstkontor till stadsdelarna.

Gode män, förvaltare och förmyndare

Människor med funktionsnedsättning och människor som drabbats av en sjukdom kan behöva stöd för att få sina rättigheter säkerställda, sköta sin ekonomi eller på andra sätt bra vardag. Då kan de få en god man eller förvaltare förordnad av tingsrätten. Det är viktigt att fler känner sig manade att som medmänniskor ställa upp och ta på sig sådana uppdrag. Kommunen måste stärka sitt arbete med att hitta och uppmuntra fler som kan tänka sig att ställa upp, i samarbete med civilsamhället, kriminalvården och patientnämnden. Örebro är både anvisningskommun och ankomstkommun för ensamkommande barn. Kommunen ska arbeta för att utveckla mångfalden bland gode män vad gäller språk, etnicitet, HBTQ-kompetens och andra erfarenheter. En kontinuerlig samverkan mellan olika förvaltningar kring rekryteringen av uppdragstagare är extra viktig för att säkerställa tillgången till familjehem och särskilt förordnade vårdnadshavare.

Miljöpartiet föreslår att:

- Samverkan kring rekrytering av frivilliga mellan våra förvaltningar ska permanentas.
- Verksamhetsuppföljningen ska utvecklas för att nå större kontinuitet och långsiktighet.

Anhöriga

Familjemedlemmar, närstående och vänner till människor med behov av stöd och omvårdnad får ofta bära en mycket stor del av bördan. De utför ett meningsfullt och viktigt arbete med avgörande betydelse för livskvaliteten för den som får hjälp. Men anhörigvårdare får inte alltid det erkännande och stöd som de förtjänar av samhället. Kommunen har ett omfattande ansvar även för den anhöriges situation. Vi vill att en analys av konsekvenserna för anhöriga ska göras innan kommunen fattar olika beslut om större förändringar inom skola, vård och omsorg eller socialtjänst.

Miljöpartiet föreslår att:

- Ersättningen för den som vårdar en anhörig i hemmet ska ökas.
- Kommunen ska inrätta fler anhörigcentrum för närstående till människor med funktionsnedsättningar.
- Konsekvenserna för anhöriga ska analyseras inför varje större beslut inom vård, omsorg och socialtjänst.
- Vårdbehövande som bor hemma med stöd av anhöriga ska få större möjligheter att få tillfällig plats på boende.

Anställda inom social välfärd

Den viktigaste framgångsfaktorn för att hjälpa socialt utsatta och de med störst vårdbehov är att ge personalen inom social välfärd goda förutsättningar att göra ett bra jobb. En hållbar personalpolitik är central för en hållbar välfärd, och därför måste kommunen kontinuerligt arbeta för att förbättra de anställdas arbetsvillkor. För de vårdbehövandes skull måste personalomsättningen minska så större kontinuitet skapas i vilka man möter i vårdssituationen. Den anställda måste ges möjligheter att fördjupa sig och utvecklas inom sitt arbetsområde. Det ska också finnas karriärvägar uppåt i organisationen för den som vill ta större ansvar. Det stärker yrkesidentiteten, arbetsglädjen och kvaliteten på det utförda arbetet.

Den sociala välfärdssektorn är starkt kvinnodominerad. Ur jämställdhetsperspektiv har kommunen därför som arbetsgivare ett stort ansvar för att arbeta för höjda löner bättre arbetsvillkor. Kommunens anställda inom social välfärd utför ett viktigt, lågavlönat och ofta tungt jobb. Det är också ett arbete där man konfronterats med svåra händelser och lidande. Det kräver tid för reflexion och återhämtning. Vi vill därför sänka normalarbetstiden och kompensera inkomstbortfallet genom höjd timlön – alltså kortare arbetstid men med lika hög månadslön. Det skulle ge välbehövlig andhämtning, minska stressen och leda till färre sjukskrivningar.

Miljöpartiet föreslår att:

- Den höga personalomsättningen åtgärdas så att de äldre möter färre men mer välbekanta ansikten.
- Arbetstiden sänks och timlönen höjs inom äldreomsorgen. Projektet finansieras med statsbidrag.
- Kommunen ska erbjuda sina anställda möjlighet till kompetensutveckling utan att det innebär ekonomiska nackdelar för dem.
- Kommunanställda ska ges möjlighet till vidareutbildning i teckenspråk.
- Kommunen inför försöksverksamhet med kortare arbetsdag och tid för återhämtning och reflektion i vissa verksamheter där arbetsmiljön är särskilt svår.
- Kommunen gör det möjligt för medarbetare att göra val mellan höjd lön och sänkt arbetstid.
- Kommunen ger medarbetare rätt till önskad arbetstid - deltid eller heltid.
- Kommunen möjliggör ökad flexibilitet kring uttag av ledighet och semester.
- Oönskade delade turer fasas bort ur schemaläggningen för kommunanställda. Motsvarande krav ställs vid upphandling av tjänster.

” Vårt land behöver styras om i en grönare riktning. I höstbudgeten satsar den rödgröna regeringen på klimatet, skolorna och jobben. Då stärker vi hela Sverige.”

REGERINGENS SATSNINGAR PÅ KOMMUNER

Miljöpartiet är med i regeringen för att genomföra grön politik. Regeringen ska öppna vägar för nya jobb, vända resultaten i den svenska skolan och göra Sverige till ett globalt föregångsland för miljön. Vårt land behöver styras om i en gröna-re riktning. I budgeten satsar regeringen på klimatet, skolorna och jobben. Då stärker vi hela Sverige.

Regeringen har i september presenterat höständringsbudgeten för 2017 och 2018 års ekonomiska budgetproposition. Budgetpropositionen syftar till att ange politikens inriktning för perioden 2018-2020. Nya aviserade statsbidrag är bidrag för jämlik kunskapsskola samt barn och ungas hälsa, stöd till kommuner som anställer långtidsarbetslösa i extratjänster samt Övriga tillskott. För 2018 innebär det för Örebro kommuns del att andelen av välfärds miljarderna uppgår till 96,7 miljoner kronor varav 30,9 ryms inom det generella statsbidraget och 65,7 miljoner kronor erhålls med hänsyn taget till asylsökande och nyanlända.

Regeringen skjuter till 30,2 miljoner kronor för En jämlik kunskapsskola samt barn och ungas hälsa. Medlen ska användas till stöd för ökad likvärdighet i grundskola och förskoleklass, en särskild jämlikhetspeng till utsatta skolor, utökad stöd till sommarlovsaktiviteter och utökad satsning på sociala barn och ungdomsvården. I denna budget har vi valt att ta dessa pengar i anspråk för att möjliggöra nödvändiga satsningar för att minska skolsegregationen.

Kommuner som anställer långtidsarbetslösa i extratjänster kan få upp till 6,2 miljoner kronor i stöd. Övriga tillskott till kommunerna som illustration fördelat på invånare. Här nämns olika former av stöd till yrkesvux, stöd till socioekonomiskt utsatta områden, habiliteringsersättning, avgiftsfri kollektivtrafik till ungdomar, folkhögskolor och Klimatklivet. Hur mycket en kommun eller landsting slutligen får beror på vilka stöd som söks och vilka kriterier som ska användas för fördelningen. Här finns 58,8 miljoner kronor för Örebro kommun men detta illustrerar hur stort beloppet skulle bli om tillskotten skulle fördelas per invånare. Dessa pengar är däremot inte inlagda i de ekonomiska beräkningarna för 2018.

Klimat och miljöpolitik är globala utmaningar men såväl utsläpp som effekter av dem är i högsta grad lokala. Därför är flera förslag en del av en historisk satsning på miljö- och klimatåtgärder.

Klimatklivet – lokala klimatinvesteringar

Satsningen Klimatklivet är en del av regeringens vårbudget som riksdagen beslutade om i juni 2015. Naturvårdsverket ska i samverkan med andra centrala myndigheter och länsstyrelserna ge stöd till lokala klimatinvesteringar. Klimatklivet är en av regeringens viktigaste klimatsatsningar. Den ger investeringsstöd till företag, kommuner, regioner och organisationer på totalt 1,9 miljarder kronor under åren 2015–2018. Sedan stödet infördes 2015 har det blivit mycket populärt. För att kunna genomföra ytterligare projekt stärker därför regeringen Klimatklivet med 100 miljoner kronor under 2017 och 2018. Satsningen förlängs också till år 2020. Det betyder att Klimatklivet tillförs totalt ytterligare 1,6 miljarder kronor. Stödet ska gå till klimatinvesteringar på lokal nivå, till exempel i en stad, kommun, på ett företag, i en skola eller i ett län. De investerade medlen ska ge största möjliga klimatnytta och det huvudsakliga syftet är att minska växthusgasutsläppen. Spridning av teknik, marknadsintroduktion och påverkan på andra miljö kvalitetsmål, hälsa och sysselsättning är andra önskade effekter av stödet.

Alla förutom privatpersoner kan söka medel, till exempel kommuner, företag, landsting, organisationer och stiftelser. Det är möjligt att både söka som ensam aktör och tillsammans med andra samarbetspartners. När det gäller företag är det EU:s regelverk om statsstöd som styr vad Naturvårdsverket kan ge stöd till och i vilken omfattning. Stöd till miljöskydd och stöd till mindre projekt kan ges enligt undantagsförfordningar. Det vanliga är att det krävs viss medfinansiering, enligt de statsstödsregler som finns.

Åtgärder som kan få stöd är konkreta klimatsatsningar inom exempelvis transporter, industrier, bostäder, lokaler, stadsbyggnad och energi. De största klimatutsläppen i Sverige kommer från transporter, energiförsörjning, jordbruket och industrin. Stöd inom dessa områden kan till exempel vara trafikomställning och utbyggnad av laddinfrastruktur, energiåtervinning, minskade utsläpp från jordbruket och energieffektivisering i industrin. Stöd ska gå till de åtgärder där investerade medel ger störst climateffekt. Satsningen Klimatklivet kommer att bygga vidare på de klimat- och energistrategier som arbetats fram på lokal och regional nivå.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen ska arbeta aktivt för att ansöka om medel för att göra ett riktigt klimatkliv och söka möjliga samarbeten med näringslivet.

Stadsmiljöavtalet - nu även för cykelsatsningar

Syftet med satsningen är att skapa förutsättningar för att en större andel persontransporter i städer ska ske med kollektivtrafik, cykel eller gång och för hållbara persontransporter. På så sätt skapas förutsättningar för minskad biltrafik och därigenom bättre stadsmiljö och mindre trängsel. Regeringen föreslår i höstbudgeten en utökad satsning på stadsmiljöavtalen. Nu utvidgas stödet till att omfatta även investeringar i cykelinfrastruktur. De 500 miljoner kr per år (2015-2018) som tidigare beslutats utökades med 250 miljoner kronor 2017 och med 500 miljoner kronor 2018.

För att nå syftet räcker det inte med statligt medfinansierade åtgärder i lokal och regional kollektivtrafik och cykelinfrastruktur. Därför ställs det även krav på att kommunen och dess samarbetsparter genomför motprestationer. De åtgärder som föreslås kunna få statlig medfinansiering är kapacitetsstarka lokala och regionala kollektivtrafikanläggningar. Även lokala och regionala kollektivtrafikanläggningar där nya transportlösningar demonstreras, testas och utvärderas kan medfinansieras liksom merkostnader för energieffektivisering och miljöanpassning av fordon till anläggningarna. Motprestationerna är vid bedömningen av ansökningarna lika mycket värda som de åtgärder som kommunen söker statlig medfinansiering för. Exempel på viktiga motprestationer är planer för bebyggelseutvecklingen centralt, kollektivtrafikhärla och funktionsblandat, utbyggnad av gång- och cykelvägar och kollektivtrafik, utformning och hastighet på gator i staden utifrån gående, cyklister och kollektivtrafik samt parkeringsstrategi, parkeringstal och avgifter för minskat antal bilar och biltrafik i staden.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen ska utreda vilka satsningar som behöver göras för utökad kollektivtrafik och omställningen till en riktig cykelstad. Därefter ska kommunen ansöka om medel från stadsmiljöavtalet för att förverkliga behoven.

Stöd för elbussar

För att främja introduktionen på marknaden för eldrivna bussar inför regeringen en elbusspremie. Eldrivna bussar har stor potential att minska såväl klimatutsläpp, luftföroreningar som buller. Dessa underlättar en förtätning av bostäder i storstäder samt frigör biodrivmedel till lastbilar och andra tunga fordon som är svårare att elektrifiera. Regeringen avser utarbeta en ny förordning för att möjliggöra detta. Statsstödsprövning ska genomföras.

Miljöpartiet föreslår att:

- Kommunen ska vara pådrivande i att tillsammans med regionen få till en omställning till fler elbussar genom ansökan om stöd från staten.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PLANPERIODEN 2017-2019

Regeringen bedömer i budgetpropositionen att tillväxten i Sverige blir stark. Jämfört med vårpropositionen revideras tillväxten upp. Det ser ut att bli en något starkare tillväxt 2017 och 2018 i de länder som är viktiga för Sveriges utrikes-handel, vilket bidrar till en starkare svensk export 2018. Aktivitetsnivån i den svenska ekonomin har varit hög de senaste åren och det fortsätter ett tag till. Det är framförallt de inhemska delarna i ekonomin som utvecklats starkt. Den offentliga konsumtionen ökade kraftigt i samband med den stora flyktingkrisen. Investeringsandelen av BNP är på den högsta nivån sedan början av 1990-talet och den höga befolkningstillväxten ställer krav på såväl bostäder som verksamhetslokaler. Nästa år bedömer regeringen dock att investeringarna växer i en långsammare takt eftersom nivån på investeringarna nu är så pass hög. Det finns även kapacitetsrestriktioner i byggandet.

Den starka utvecklingen på arbetsmarknaden håller i sig. Antalet sysselsatta väntas fortsätta öka snabbt 2017 och även relativt snabbt 2018. Sysselsättningsgraden, dvs. andelen sysselsatta i befolkningen i arbetsför ålder har ökat kraftigt. Den starka konjunkturutvecklingen och de åtgärder som nu genomförs medför en ökad efterfrågan på arbetskraft och arbetslösheten bedöms minska till 5,9 procent år 2018. Regeringen påpekar dock att det är en osäker prognos kring sysselsättningen.

Löneutvecklingen väntas trots den starka utvecklingen på arbetsmarknaden att vara dämpad. Även 2017 och 2018 väntas timlöneökningarna stanna på 2,7 respektive 3,8 procent vilket är lägre än genomsnittet 1993-2016. Inflationstakten ökade under 2016 och första halvåret 2017, efter att ha varit låg under en lång tid. Ökningen förklaras av höjda priser på tjänster och tillfälligt höjda energipriser.

Ekonomiska förutsättningar

Ekonomin i kommunerna har under ett antal år hållits uppe av engångsintäkter. AFA-medel har under ett flertal år förstärkt kommunens ekonomi och år 2015 och 2016 har extra medel för ökat flyktingmottagande förstärkt kassan. Under 2017 förstärktes kommunens ekonomi med byggbonus och kommunens del av regeringens satsning på välfärdsmiljarderna. Detta tillsammans med att skatteintäkterna utvecklades gynnsamt bland annat med hjälp av en skattehöjning 2016.

Skatteunderlag

Den demografiska ökningen och att skatteintäkterna ökar långsammare än tidigare gör dock att utmaningen att ha balans mellan kostnader och intäkter successivt blir större. Det ökande demografiska trycket berör i princip alla kommunala verksamheter men särskilt i form av ökad andel barn/elever och en ökande andel äldre. Kostnader för dessa ökar inte enbart i form av förskolor, skolor och vård- och omsorgsboenden utan resulterar även ibland annat i högre sociala kostnader samt högre kostnader för kultur- och fritidsverksamhet.

Ytterligare kostnader i och med en ökande befolkning är skötsel/utökning av parker, gator, naturvård mm som också är viktiga för att människor ska må bra i en växande stad.

Kommunens uppräknade skatteunderlag för 2018 beräknas till 31 320 miljoner kronor. Det är en ökning med 3,5 procent jämfört med 2017. Kommunens skattekraft är något lägre än riksnittet (93,4 % av medelskattekraften i riket) vilket innebär att kommunen är bidragstagare i det kommunala utjämningsystemet. Kommunens skattekraft har minskat med 0,4 procentenheter jämfört med förra året.

Skatteintäkter och statsbidrag

Kommunfullmäktige kommer i och med beslut om budget 2018, i enlighet med detta förslag att fastställa skattesatsen för år 2018 till 21,45 kr. Skattesatsen höjs med 10 öre från 2017 års nivå, en höjning som öronmärks för förebyggande satsningar på skolan och det sociala området. Detta för att bryta kostnadskurvan för kommunen och på sikt sänka kostnaderna för kommunen.

Kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag för år 2018 beräknas öka med 398 miljoner kronor inklusive det beslutade extra statsbidraget på ca 96,7 miljoner kronor (varav 30,9 ingår i det generella statsbidraget) och 25 miljoner kronor i byggbonus. Motsvarande bedömda ökning år 2019 är nu 343 miljoner kronor. Vad den ännu ej beslutade höständringsbudgeten för 2017 och 2018 års ekonomiska budgetproposition kan ge till Örebro kommun presenteras nedan under Nya statsbidrag. Regeringen fattade 2016 beslut om införandet av ett statsbidrag till kommuner för ökat bostads-byggnad. Bidraget, som är tänkt att stimulera bostadsbyggandet för de kommuner som ansöker och uppfyller villkoren, är på totalt 1,3 miljarder för 2018. Jämfört med 2017 har det totala statsbidraget för att stimulera ökat bostadsbyggande minskat från 1,8 till 1,3 miljarder kronor.

Resultat och prioriteringar

Miljöpartiet budgeterar för ett resultat exklusive finansnetto på 149 miljoner kronor vilket utgör ett resultat på 1,92 procent av skatteintäkterna. Det vore önskvärt att resultatet ökar de närmsta åren för att möjliggöra ökning av kommunens självfinansiering av investeringar, och samtidigt leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning.

Kommunen har en hög belåning vilket innebär en ekonomisk risk. Vår bedömning är dock att de kommunala bolagen är så pass högt värderade att det trots detta är rimligt att öka lånen för att finansiera viktiga investeringar.

De ekonomiska prognoserna innebär sammantaget att kommunens budgetutrymme under 2018 inte fullt ut medger de omfattande satsningar på bland annat höjda lärarlöner eller arbetstidsförkortning som Miljöpartiet vill se. Budgeten innehåller dock satsningar på arbetstidsförkortning och ökade lärarlöner, om än i mindre omfattning. Framförallt är det viktiga förebyggande åtgärder inom skolan och det sociala området som prioriterats i denna budget.

Sociala förutsättningar

Vi är stolta över att Örebro är en stad rik på människor med olika bakgrund och erfarenhet och att vår kommun lockar till sig människor från olika delar av världen. En förutsättning för den gröna visionen om en värld utan gränser är att vi kan mötas, oavsett om vi är lika eller olika, och att vi ser att det är vår gemensamma framtid som förenar oss. Vår kommun växer i rekordartad fart. Allt fler barn föds, och allt fler vill komma hit för att leva, studera, jobba och uppleva. Men i dagens Örebro har vi problem med segregation och växande klyftor. Allt för många örebroare känner sig inte delaktiga i vår kommuns utveckling. Det leder till färre gränsöverskridande möten och sämre integration mellan människor.

Området där du föds kommer att påverka din hälsa och längden på ditt liv. Två barn som föds på sjukhuset i Örebro samma dag har olika förväntad livslängd beroende på olika livsförutsättningar. Livet kan kortas med så mycket som tio år om du föds i ett visst område istället för ett annat. Örebroarnas demokratiska deltagande påverkas av var i kommunen de lever. Arbetsmarknaden öppnar eller stänger dörrar för personer beroende på deras ursprung eller bostadsadress. Barnens skolutveckling ser olika ut för barn i olika delar av vår kommun, precis som deras möjligheter till en meningsfull fritid.

Människor har olika inflytande över sina liv och över samhällsutvecklingen i Örebro. Segregationen lägger hinder i vägen för Örebros utveckling genom att skapa ett "vi och dom" som orsakar klyftor och kan bli en grogrund för fördomar, intolerans och rasism. Därför behövs politik som får Örebro att hålla ihop.

Ekologiska förutsättningar

Jordens glaciärer smälter. Arktis istäcke krymper och havsnivåerna har börjat att stiga. Nederbörden på våra breddgrader ökar. Utsläpp orsakade av svenskers konsumtion ökar. Människlighetens redan ohållbara anspråk på naturen fortsätter att växa. Läget för världens biologiska mångfald ser värre ut än någonsin. Living Planet Index® (LPI), som mäter trender för tusentals populationer av ryggradsdjur, visar en minskning om 52 procent sedan 1970.

I mer än 40 år har mänsklighetens samlade materiella anspråk överskridit naturens förmåga till förnyelse. Koldioxid från fossila bränslen har varit det dominerande inslaget i mänsklighetens ekologiska fotavtryck under det senaste halvsekle och vi fortsätter att släppa ut mer.

14 av 16 nationella miljö kvalitetsmål kommer sannolikt inte att nås. Riksdagens mål om en giftfri miljö motverkas av vår ökande konsumtion som leder till ökad kemikalie- och varuproduktion globalt. Farliga ämnen sprids och letar sig ut i våra vatten och ekosystem. Fysisk påverkan, övergödning och försurning är de vanligaste orsakerna till att vattenmiljöerna inte är tillräckligt bra i Sverige. I Hjälmarens och Mälarens avrinningsområde är det svårt att hitta opåverkat vatten. Östersjön är fortfarande övergödd. Sveriges mål om myllrande våtmarker ser inte ut att nås. Skogs- och jordbruket tar för lite hänsyn och det skadar hav, sjöar, vattendrag och våtmarker.

Trots att den totala arealen skyddad skog ökar så pågår en fortsatt förlust av ekologiskt viktiga områden. Ekosystem, biotoper och vattendrag skadas i allt för hög utsträckning vid slutavverkning av skog. Det svenska odlingslandskapet fortsätter också att minska i omfattning och många av dess naturtyper och arter riskerar att försvinna. Klimatförändringarna och konsekvenserna av människans miljöpåverkan är inte längre avlägsna hot. De sker här och nu.

Demografi

Örebro är inne i en historisk tid av befolkningsökning. Antalet människor som lever i kommunen ökar snabbt. Den 30 juni 2017 hade Örebro kommun 144 935 invånare. Till år 2026 beräknas antalet invånare öka med cirka 22 000 till drygt 168 000. Den kraftiga ökningen består till största delen av ett inflyttningsöverskott (fler flyttar till Örebro än från) men också födelseöverskottet är betydande (antalet födda överstiger antalet döda) och detta kommer att bli alltmer betydelsefullt för folkökningen under den kommande tioårsperioden.

Det innebär att den demografiska försörjningsbördan årligen ökar under den kommande tioårsperioden. Antalet invånare i yrkesaktiv ålder, 20-64 år, ökar i långsammare takt än antalet invånare i övriga åldrar.

Sverige och världen är inne i en snabbt växande urbaniseringstrend. Vi menar att den trenden måste balanseras med en utveckling av landsbygden och att decentralisering bör ske inom Örebro kommun. Det måste finnas förutsättningar för såväl näringsliv som kommunala verksamheter att utvecklas i bostadsområden och på landsbygden - i alla delar av kommunen. Vi vill stärka kommunens mindre samhällen vad gäller service, handel, nybyggnation och företagsetableringar. Människor ska kunna leva och förverkliga sig själva oavsett var i kommunen man bor. Tillgång till god service är viktigt.

Barn och ungdomar

Behovet av förskoleverksamhet ökar genom att antalet 1-5 åringar blir fler. Åldersgruppen ökar stadigt fram till 2026 med en genomsnittlig årlig ökning på cirka 160 barn. Grundskoleverksamheten kommer att ställas inför ökade resursbehov. Antalet barn i åldern 6-15 år har ökat stadigt sedan 2011 och ökningen förväntas bli allt kraftigare under de kommande åren. Redan under 2019 är antalet barn 1 900 fler än vid utgången av 2015 och år 2025 cirka 4 000 fler. I de lägsta årsklasserna (skolår F-3) har de största ökningarna varit under 2016 och 2017 då ökningen varit drygt 200 elever per år. Efter 2017 väntas ökningen avta något och i genomsnitt ökar åldersklassen med cirka 120 barn per år fram till år 2026. De högre årsklasserna kommer senare att utvecklas på liknande sätt. Även årsklasserna i skolår 4-6 ökar kraftigt fram till 2018 och förväntas då vara 670 fler. De närmsta 10 åren ökar gruppen i genomsnitt med drygt 110 barn per år och årsklasserna i skolår 7-9 med drygt 130 per år fram till 2026. Örebro's elevunderlag för gymnasieskolan hade en topp år 2008 efter en lång tids ökning. Därefter har minskningar skett årligen fram till och med år 2015. Nu beräknas dock antalet öka igen. År 2026 beräknas ökningen ha kommit ikapp elevantalet från 2008. I genomsnitt kommer ökningen vara cirka 130 elever per år fram till 2026.

Ålderspensionärer

Ålderspensionärerna (65 år och äldre) kommer att öka i en ganska jämn takt under prognosperioden med knappt 425 per år. De yngre pensionärerna (65-79 år) ökar mest i början av prognosperioden för att sedan minska något mot slutet. De allra äldsta invånarna, 90 år och äldre, förväntas vara något lägre till antalet under de kommande åren jämfört med 2015. Mellangruppen, 80-89 år, minskar marginellt i år men börjar därefter öka – mot slutet av prognosperioden är ökningarna kraftiga. Sammantaget innebär det att den demografiska utvecklingen får en förhållandevis begränsad effekt på kommunens vård- och omsorgsverksamhet under de närmaste fem åren, därefter kommer utmaningarna för äldreomsorgen gradvis att öka och bli kraftig när vi närmar oss mitten av 2020-talet.

Arbetsmarknad och försörjningsstöd

Den svenska arbetsmarknaden är fortsatt stark även om utvecklingen avtar i styrka. Under 2017 och 2018 ökar sysselsättningen i Sverige med 101 000 personer, men bristen på arbetskraft bromsar utvecklingen. Arbetslösheten minskar från 7,0 procent 2016 till 6,8 procent 2017. År 2018 sker ett än större tillskott av personer i arbetskraften och arbetslösheten ökar till 6,9 procent i riket.

Antalet inskrivna arbetslösa minskar i grupper med en starkare position på arbetsmarknaden samtidigt som grupper med en svagare ställning får fortsatt svårt att hitta arbete. Under 2018 väntas denna grupp utgöra tre fjärdedelar av de inskrivna arbetslösa. Arbetslösa med kort utbildning väntas öka framöver. För att gruppen ska få ett stadigt fotfäste på arbetsmarknaden och undvika en högre strukturarbetslöshet, behövs utökade utbildningsinsatser inte minst inom grundläggande vuxenutbildning. Det kommer också att ske en ökning av nyanlända som skriver in sig på Arbetsförmedlingen, något som leder till att antalet inskrivna arbetslösa kommer att öka under 2018.

Arbetsförmedlingens prognos för arbetsmarknaden i Örebro län är positiv. Få varsel förutspås i länet och efterfrågan på arbetskraft växer. Örebro har fortfarande en något högre arbetslöshet än riket men närmar sig allt mer riksgenomsnittet. Som andel av den registerbaserade arbetskraften innebär det en arbetslöshet på 7,7 procent i slutet av 2018 enligt prognosen.

Arbetslösheten inklusive arbetsmarknadsprogram var i juli 2017 7,7 procent i Örebro kommun och 7,3 procent i riket. Ungdomsarbetslösheten i Örebro kommun är 10,7 procent och i riket, 10,0 procent. Bland utrikesfödda var arbetslösheten 23,6 procent i Örebro kommun och 22,8 procent i riket.

Arbetsgivarnas kompetenskrav ökar, vilket innebär att vissa grupper får allt svårare att få ett arbete samtidigt som arbetsgivare får svårare att hitta ”rätt” kompetens vilket kan leda till ökade matchningsproblem och ett större inslag av strukturell arbetslöshet.

Det som framförallt påverkar antalet hushåll som söker ekonomiskt bistånd är arbetsmarknadsläget. Antalet hushåll i försörjningsstöd sjunker marginellt. Under flera år har antal hushåll minskat med 60 – 100 hushåll i snitt per månad, årligen. Det finns en koppling mellan insatsen anställningar med stöd och minskat antal hushåll på försörjningsstöd. Yrkesutbildning blir också ett allt viktigare instrument för att föra människor i långt utanförskap närmare arbete och egen försörjning.

Trots de ljusa prognoser finns fortsatt behov av kraftfulla arbetsmarknadsåtgärder för personer med funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga, personer med kort utbildningsbakgrund och personer födda i utomeuropeiska länder är andelen betydligt högre. Behovet av stöd till dessa grupper kvarstår under 2018.

Flyktingmottagande

Antalet personer som tar sig till Sverige för att söka asyl har fortsatt legat kvar mellan 300 till 450 sökande per vecka sedan Migrationsverkets förra prognos i slutet av april. Siffrorna bortser från planerade omplaceringar av asylsökande från Italien och Grekland med början i juni. Utfallet har hittills varit lägre än aprilprognosens planeringsantagande, både för antalet asylsökande totalt och för ensamkommande barn. Någon ökning av antalet asylsökande har än så länge inte inträffat sedan Sverige i början av maj upphörde med kravet på ID-kontroller för resenärer från Danmark.

Migrationsverkets prognos

Prognosen för antalet asylsökande sänks både för 2017 och för de kommande åren. I år bedöms mellan 20 000 till 32 000 personer söka asyl i Sverige och därutöver cirka 3 000 omplaceras från Italien och Grekland. I april var prognosspannet mellan 22 000 till 45 000 sökande (exklusive 3 700 omplaceringar) under 2017. Det nya planeringsantagandet är 28 000 med omplaceringar inräknat – en minskning med 6 700 jämfört med förra prognosen, varav 700 färre omplaceringar från Grekland. Av de asylsökande beräknas mellan 1 100 till 2 800 varav ensamkommande barn med ett placeringsantagande på 1 700.

Sänkningen sker mot bakgrund av att Migrationsverket bedömer att dagens stabila utveckling troligen kommer fortsätta att hålla i sig. En avgörande skillnad mot förra prognosen är att prognosspannet nu utgår från bedömningen att överenskommen mellan EU och Turkiet kommer upprätthållas under överskådlig tid. En annan förändring är bedömningen att om ränskontroller inom EU upphör i november så ersätts dessa sannolikt av andra restriktioner. Sammantaget ger det både sänkt prognos och ett snävare prognosspann som helhet.

Mottagande i kommuner

Sammanlagt beräknas upp till 77 000 nyanlända personer med uppehållstillstånd att tas emot i kommunerna i år. Det rör sig om cirka 5 600 färre jämfört med prognosen i april. Det beror främst på att Migrationsverket räknar med att avgöra färre asylärenden i år, men även på att något färre anhöriga beräknas beviljas uppehållstillstånd. Cirka 2 500 färre ensamkommande barn beräknas bli kommunmottagna, då fler barn uppskattas bli åldersuppskrivna till över 18 år och få ett asylbeslut i vuxen ålder. Behovet av kommunmottagande är således alltjämt högt, för att sedan minska under de kommande åren. Under 2018 beräknas kommunmottagandet uppgå till drygt 52 200. Antalet nyanlända som under 2017 beräknas flytta från anläggningsboende genom anvisad bosättning är oförändrat på cirka 23 000, liksom länsstalen på 23 600 anvisningar 2017. Migrationsverket kommer att i fortsättningen skriva ut anvisade personer till kommuner som inte tagit emot inom bosättningslagens tidsfrist på två månader efter anvisning även om det inte finns ett ordnat mottagande.

Bedömning/prognos för Örebro kommun

Den senaste tidens utveckling, med minskat antal asylsökande och Migrationsverkets juliprognos 2017 som bekräftar denna trend gör att bilden kvarstår av ett fortsatt stort behov av kommunplatser flera år framåt även om behovet skrivs ned i förhållande till tidigare bedömning. Kommunmottagandet bedöms kulminera under 2017 och sedan långsamt minska med ändå ligga på historiskt relativt höga nivåer. Det är mycket svårt att bedöma antalet personer som kan kommunplaceras 2017-20. Fördelningen och utfallet beror till stor del på takten i tillståndsgivningen och bifallsfrekvensen samt kommunernas ”bosättningsförmåga”. Höjda kommunal för anvisade platser och en ökande bosättningstrend i kommunen från ”Ebo” leder till nedanstående försök till precisering av flyktingmottagandet. Prognosen för 2017 bedöms till 1 100 personer (varav anvisningsbara platser, 407 personer för 2017) och 2018 till 800-1 100 personer (anvisningsbara platser beslutas av regeringen hösten 2017).

För att svara upp mot kraven i bosättningslagen och bibehålla den höga nivån mottagandet av flyktingar från anläggningsboende och kvotflyktingar krävs ett mycket aktivt arbete tillsammans med kommunens fastighetsägare. Tillgången till bostäder för flyktingmottagande måste fortsätta att öka. Behovet 2017 har ökat kraftigt från 2016 årsbehov av att bösätta 265 personer till 2017 års kommunal på 407 personer. Nästa års behov förväntas ligga strax under innevarande år. Ovanstående prognoser kommer att kunna kräva ökade resurser inom kommunal vuxenutbildning/SFI beroende på hur det reella utfallet vad gäller volymen för flyktingmottagande ökar och utvecklas under de kommande åren. Ett ökat resursbehov inom mottagningsorganisationen, kan också uppstå genom att en större andel kvotflyktingar bedöms tas emot de kommande åren.

För området barn och utbildning kommer troligen behoven att stabiliseras. Bedömningen är att andelen mottagna barn och ungdomar kommer att minska och då särskilt vad gäller asylsökande. Enligt Migrationsverkets prognos minskar antalet ensamkommande, asylsökande barn och ungdomar men ligger ändå på en historisk relativt hög nivå. Avgörande för de närmaste årens utveckling är hur den nya tillfälliga lagstiftningen slår vad gäller andelen beviljade uppehållstillstånd samt utfallet av den nya temporära lagstiftningsförändringen inom gymnasieskolan.

Nybyggnation

För att hålla jämn takt med befolkningsökningen behöver det i Örebro kommun byggas ungefär 900 bostäder per år de närmaste 10 åren. I den siffran inkluderas både staden, mindre tätorterna och landsbygden, både småhus, radhus och lägenheter i flerfamiljshus. Eftersom det under ett par år har rått bostadsbrist och marknaden för bostadsbyggande har varit stark har det i Örebro under ett par år byggts många fler bostäder än så. År 2016 färdigställdes t.ex. 2 106 bostäder och byggandet nu 2017 är fortsatt högt. Detta har möjliggjorts genom att kommunen har en historik av god mark- och planreserv och genom en allt mer effektiv plan- och markanvisningsprocess.

Enligt kommunens bedömning påbörjas under 2018 och 2019 uppförandet av uppskattningsvis runt 1 000 bostäder runt om i kommunen. De områden där det uppförs många bostäder de närmaste åren är framför allt Södra Ladugårdsängen och Norra Ormesta. Med de projekt som är under uppförande bedömer kommunen att marknaden har byggt ikapp den tidigare bristen så att det kommer att råda balans på bostadsmarknaden. Balansen avser dock i första hand volymen. Däremot finns det stora grupper som har svårt att klara de höga bostadskostnaderna för nyproducerade lägenheter. Det är framför allt äldre (billigare) hyreslägenheter som har större efterfrågan än utbud. Detta och den låga rörligheten på bostadsmarknaden är ett problem.

BILAGA 1:

DRIFTBUDGETAMAR PER PROGRAMOMRÅDE

PROGRAMNÄMND BARN OCH UTBILDNING	
Ram 2017	3 311 113
Justeringar inför 2018	
Överfört resultat nämnd 2017	-674
Överfört resultat intraprenader 2017	-22323
AFA-medel	-10900
Volym förskola/skola	60000
Volym förskola/skola lokaler utrymme inv volym (13500 tkr)	
Leklustan fsk utrymme inv volym (1208 tkr)	
Kastanjegården fsk Vivalla utrymme inv volym (844 tkr)	
Vivalla fsk Författarg, utökn 1 avd utrymme inv volym (1920 tkr)	
Lillåns fsk utrymme inv volym (1024 tkr)	
Norrbyskolan utrymme inv volym (5320 tkr)	
Idrottshall Tybblelund utrymme inv volym (2667 tkr)	
Gumaeliuskolan utrymme inv volym (14857 tkr)	
Vintrosa hus D utrymme inv volym (600 tkr)	
Komp hyror Futurum 2018, utrymme inv volym (4000 tkr)	
Gröna skolgårdar	-1000
Vårdnadsbidrag	-1200
Maxtaxa barnomsorg	-2400
Familjecentraler förstärkning	1000
Annan anvisningsskola Vivalla statsbidrag 2017	-300
Barn och elevhälsa statsbidrag 2017	-3300
Omprövningskrav	-18000
Friskoleersättning, lönekomensation	12984
Överhäng löneöversyn 2017	17899
Löneöversyn 2018	45324
Jämlik skola SB 2018	30 200
Utökad KomTek (2 tjänster)	1 000
Utökad Naturskola, lärarhandledning	1 000
Samordning Grön flagg	500
Skolträdgård (Inv 500tkr)	35
Naturverkstad (Inv 500tkr)	35
Playpods (Inv 300tkr)	20
Grönare skolgårdar	1 750
Förstärkning familjecentraler	1 000
Kompetensutveckling, genus och normkritik i skolan	2 000
Utökning av El Sistema	500
Kostnadsfri kollektivtrafik för barn åk 4-9	20 000
Annan anvisningsskola Vivalla	-1 200
Minskade skolskjutskostnader nyanlända elever	-3 000
Ram 2018	3 442 063

PROGRAMNÄMND SOCIAL VÄLFÄRD

Ram 2017

2 928 341

Justeringar inför 2018

Överfört resultat nämnd 2017	-843
Överfört resultat intraprenader 2017	-14874
AFA-medel	-5471
Volym LSS	29700
Volym Socialtjänsten	6000
Brandskydd gruppboende (bostäder) utrymme inv volym (908 tkr)	
Brandskydd/ändrad gränsdragning VoBo utrymme inv volym (950 tkr)	
Trädgårdarna 2 utrymme inv volym (14200 tkr)	
Karlslund våbo start 1/12 2018 (inv utrymme volym (4000 tkr)	
Kvinnohuset utrymme inv volym (1500 tkr)	
Avtal extern utförare	750
Överförmyndarnämnden engångsbidrag 2017	-140
Vinternatt/crossroads till KSF	-500
Överförmyndarnämnden volymökning	1100
Familjecentraler	1000
Förstärkning fältassistenter	1000
Socialfilial vivalla	8000
Förstärkt öppenvård barn/familj statsbidrag 2017	-1000
Fritidsaktiviteter äldre engångssatsning 2017	-500
Fritidsaktiviteter äldre permanentas	500
Omprövningskrav 2017	-16000
Överhäng löneöversyn 2017	13067
Löneöversyn 2018	38066
Fler chefer VoO, 20 personer á 100 000 (utbildning och lönepåslag)	2000
Personaltillskott VoO	5 000
Satsning, Reflektionstid och återhämtning SoV	1 000
Minskad sjukfrånvaro	-5 000
Kvalitetsuppföljning alla boenden samt genomlysning av hemvården	1 000
Kvalitetshöjning kostverksamheten	1 000
Nya kontor socialtjänsten under 2019-2022 (plan. för 3-5 st)	500
Förstärkning familjecentraler	1 000
Fler utredande ssekr	2 500
Förstärkning fältsekreterare/kuratorer	3 000
Utökat föreningsbidrag, Social välfärd	2 000
Fastanställa vikarier	-2 500

Ram 2018

2 994 696

PROGRAMNÄMND SAMHÄLLSBYGGNAD

Ram 2017

609 375

Justeringar inför 2018

Överfört resultat nämnd 2017	-2927
AFA-medel	-556
Konstgräs	1050
Idrotts huset hyresökning	500
Odlingslotter	100
Karlslund förbättrade förutsätn ridvht inv utrymme volym (220 tkr)	
Gymnastik förbättrade förutsätn inv utrymme volym (60 tkr)	
Öppen konstvagg inv utrymme volym (60 tkr)	
Hagabadet ökad hyra	200
Fritidsgårdar utökade öppettider lördagar	100
Fritidsgård extra satsning för för döva/hörselnedsatta	350
Utökad barnkoloniverksamhet	830
Volymökning Sb investeringar, inv utrymme volym (6000 tkr)	
Bredbandsutbyggn landsbygd inv utrymme volym(1500 tkr)	
Open Art	-2500
Idrottspolitiskt program helårseffekt	250
Stöd till inv byggn landsbygd flyttas till LN	-350
Integrationsinsatser	-3500
Teckenspråk kulturfestival - förstudie	-50
Fritidsgårdar ex satsning språkkompetens statsbidrag 2017	-500
Kulturnämnden - Tegelbruket enl avtal	-400
Flytt LFA från KSF till Samhällsbyggnad	14704
Flytt av avkastningskrav från KSF (LFA) till Samhällsbyggnad	-1712
Omprövningskrav	-4000
Överhäng löneöversyn 2017	2084
Löneöversyn 2018	5947
Inget konstgräs	-1050
Utökning av El Sistema	500
Effektivisering chefsled SB	-3 000
Projekt, grönnare innergårdar	500
Läkemedelsrening, skebäck	70
Pilotprojekt, hållbara industriområden	500
Förstudie IOP Badhus	35
Förstärkning stadsdelsbibliotek	1 000
Kulturskolan, ökad tillgänglighet ytterområden & nyanlända	1 000
Förstärkning fritidsgårdar, flickors deltagande	1 000
Etablering av utescen	70
Temalekplats	140
Backad satsning skötsel Park och Gata	-1000
Pop-up parker på omställningsytor	1000
Samordning, renare Svartå	500
Odlingslotter	70
Jämställdhetssatsning ungas idrott	500
Utvecklad flextrafik i centrum, utredning	500
Utredning, aktivitetspark på Stortorget	35
Stärkning, trafikomställning	500
Cykelparkeringar utomhus	210
Cykelbanor	750
Stärkning, trafikomställning	500
Hyracykelsystem	500
Barns trafikmiljö	280
Omställningsbar yta, biblioteket	500
Folkbildningsbidrag, integration	500

Ram 2018

625 105

VUXENUTBILDNING OCH ARBETSMARKNAD

Ram 2017

505 029

Justeringar inför 2018

Överfört resultat nämnd 2017	-3774
Överfört resultat intraprenader 2017	-4156
AFA-medel	-1200
Grundl vux, SFI, volymökning (schabloners flykt medel)	8000
Försörjningsstöd, volymökning (schabloners flykt medel)	3000
Ökad hyra Risbergsgata	1400
Flytt av tjänst från FUFA till KSF helårseffekt	-300
Omprovningsskrav	-4000
Överhång löneöversyn 2017	1576
Löneöversyn 2018	4365
Praktikplatser inom jordbruk för nyanlända (Drivhuset+AF)	300
Kvinnersta, projekt Gröna näringar	1 000
Förstärkning Samhällsintroduktion SFI (jämslälldhet)	500
Sommarlovsskola för barnfamiljer SFI	1 000
Förstärkning Komvux, SFI och arbetsmarknad	7 000
100 fler feriepraktikplatser	3 000

Ram 2018

522 740

LANDSBYGDSNÄMNDEN

Ram 2017

5 267

Justeringar inför 2018

Överfört resultat nämnd 2017	-56
Investeringsstöd till byggnader på landsbygden	500
Omprovningsskrav	0
Landsbygdsmässa	200

Ram 2018

5 911

KOMMUNSTYRELSEN/KSF**Ram 2017****460 248****Justeringar inför 2018**

Överfört resultat nämnd 2017	-5563
AFA-medel	-7032
Jämställdhetsdagarna	-200
Samordnade varutransporter	-500
Naturguide på flera språk engångssatsning 2017	-750
Naturguide på flera språk permanentas	750
Örebrokompaniet - tillfällig förstärkning 2015-2017	-2000
Örebrokompaniet - Tillfällig förstärkning permanentas	2000
IT-satsning 2013	-4900
Örebrokompaniet naturturism 2017-2018	-1000
Hållbarhetsutbildning	1000
Servicecenter statsbidrag 2017	-1000
Bondens marknad	-500
SM-orientering	-400
Utökat värdskap	200
Trygghetsskapande åtgärder Varberga engångssatsning 2017	-2000
Trygghetsskapande åtgärder Varberga permanentas	2000
Anställning av personer med funktionsnedsättning	1500
Demokratistöd val 2018	200
Flytt av tjänst från FUFÄ till KSF helårseffekt	300
Flytt av LFA från KSF till Samhällsbyggnad	-14704
Flytt av avkastningskrav från KSF (LFA) till Samhällsbyggnad	1712
Omprövningskrav	-2000
Överhäng löneöversyn 2017	3957
Löneöversyn 2018	5678
Kommunalt miljöbidrag (KSU oförutsett)	500
Satsning naturturism	1 000
Utredning, regionalt omställningscentrum	0
Volontärbete för kommunanställda (halv tjänst som samordnare)	250
Främja Kvinnors företagande (även statlig finansiering)	500
Servicecenter i ytterområden	3 000
2 jämställdhetsstrategier	1 000
Samordning hållbarhetsarbete kommunkoncern	1 000
Samordning tjänst klimatanpassning	600
Utökad upphandlingsenhet, uppföljning avtal	1 000
Projekt - En frisk generation	700
Samordnare, integration	600

Ram 2018**447 146**

KOMMUNGEMENSAMT

Ram 2017

180 446

Justeringar inför 2018

AFA-medel	-16804
Nerikes Brandkår .- index	2350
Idrottshall S:a Ladugårdsängen utrymme inv volym (5600 tkr)	
Regionalt exportcentrum engångssatsning	-400
Länsmusiken ökad hyra	2000
Vinternatt / crossroads	1300
Friskvårdsbidraget till personal utökas till 1300 kr	2500
Utökad friskvårdspeng	-2500
Driftsbidrag till flygplatsen	-13000
Köpenhamnslinje	-9000
Regionalt omställningscentrum	

Ram 2018

146 892

STADSREVISIONEN

Ram 2017

3 300

Justeringar inför 2018

Budgetökning	600
--------------	-----

Ram 2018

3 900

VALNÄMND

Ram 2017

200

Justeringar inför 2018

Val 2018	3 500
----------	-------

Ram 2018

3 700

BILAGA 2: INVESTERINGSPROGRAM 2018-2021

INVESTERINGSPROGRAM 2018-2021	Förslag ÖSB 2018	Förslag MP 2018	2019	Plan	
				2020	2021
Social välfärd	262 700	262 700	256 200	26 400	40 400
Barn och utbildning	924 313	935 613	1 011 500	783 750	493 750
- Skolträdgård		500	500	500	
- Naturverkstad		500	500		
- Playpods		300			
- Grönare skolgårdar		10000	5000		
Samhällsbyggnad	367 745	385 245	440 070	473 770	392 620
Trafik och miljö	88 050	102 050	143 950	216 050	170 650
- Gång och cykelbanor, tätort		6 000	6 000	6 000	6 000
- Huvudcykelstråk stad		10 000	5 000	5 000	5 000
- Cykelparkering		3 000	1 000	1 000	1 000
- Cykelparkeringshus (inom bolag)					
- Barn i trafiken		4 000	4 000	2 000	2 000
- Öppna gator för biltrafik		-9000	-11 000		
Gata och Park	137 550	142 050	100 600	74 350	54 350
- Etablering av utescen		1 000			
- Temalekplats		2 000	2 000	2 000	2 000
- Utredning, aktivitetspark på Stortorget		500	10 000	10 000	
- Odlingsslotter och popup-parker		1 000	1 000	1 000	1 000
Fritid och Kultur	16 400	15 400	31 900	10 000	2 000
- Förstudie nytt badhus (ev IOP)		500			
Renoveringar och nyinvesteringar badhus			50 000	50 000	50 000
- Konstgräs		-1 500			
Fastigheter PN SB	50 500	50 500	46 000	46 000	46 000
Fordon	47 745	47 745	44 620	45 370	47 620
Bredbandsutbyggnad	20 000	20 000	0	0	0
Inventarier	7 500	7 500	5 000	5 000	5 000
KS/KSF	210 500	210 500	338 000	8 000	8 000
Vuxam	4 500	4 500	3 500	3 500	3 500
IT-investeringar	57 993	57 993	41 169	43 107	44 345
IT-inv PN SOV	9 430	9 430	1 400	800	0
IT-inv PN BOU	23 563	23 563	20 269	20 607	33 545
IT-inv PN SB	7 800	7 800	1 600	2 000	1 800
IT-inv Vuxam	4 000	4 000	3 500	3 000	9 000
IT-inv Kommunstyrelseförvaltningen	700	700	900	700	0
IT-inv infrastruktur	12 500	12 500	13 500	16 000	0
Totalt skattefin vht	1 827 751	1 856 551	1 902 152	1 719 077	1 191 615
VA och Avfall totalt	386 450	387 450	253 070	168 250	124 000
- Läkeemedelsrening Skebäck		1000	5000	19000	
Totalt Örebro kommun	2 214 201	2 244 001	2 155 222	1 887 327	1 315 615
Varav investeringar kom bolag/extern					
Futurum	825 563	825 563	847 813	792 750	556 250
ÖBO-omsorgsfastigheter	234 000	234 000	169 000	240 000	0
Örebroporten	150 000	150 000	345 000	30 000	5 500
- Parkeringsbolag, cykelparkering	0	4 000	4 000	1 000	0
Annan (extern)	48 750	48 750	67 500	168 750	177 500
Totalt	1 258 313	1 262 313	1 433 313	1 232 500	739 250
Återstår investering Örebro kommun	955 888	981 688	721 909	654 827	576 365
Varav skattefin vht	569 438	594 238	468 839	486 577	452 365

FRAMTIDSTRO SEDAN 1981

Sedan Miljöpartiet bildades har vi arbetat för ett hållbart samhälle.
Vår politik vilar på solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet,
kommande generationer och världens alla människor. Välkommen du också.

mp.se/orebr

facebook.com/mporebro

twitter.com/mporebro

twitter.com/mporebro

instagram.com/mporebro